Regd No. N. 45 / M. 3289

గోలకొండపత్రిక

ప్రతి సోమ, గురువారములందు వెలువడు జాతీయపత్రిక

సంపుటము ౧౨ | హైదరాబాదు - దక్కన్ ౧౮ మెహరు ౧౩౪౭ ఫ. శా. శ. ౧౮౬౦ ఈశ్వరనామ సంవత్సర శ్రావణ బ ౭ గురువారము | సంచిక ౩౦

తెలంగాణా ప్రార్థనము

"ఆచార్య"

ఈ రేసమాగాణి,
నీ తెలంగాణమ్ము,
నా తల్లి యని పాడరా

ఆ కాకతి ప్రాత
మాహాత్తి కోకాల
చీకాకు పడ మొత్తరా

రుద్రాంబికా దేవి
రౌద్ర చాముండి యై
భద్రాణముగ నేతెరా

నీ జన—మాతగా సేవింపరా !
తమ్ముడా ! నీ జన—
మాతగా సేవింపరా !

మన తెన్గు—జెండాను పైకెత్తరా !
తమ్ముడా ; మన తెన్గు
జెండాను పైకెత్తరా !

నీజాతి-ముద్రాంకితము జేసేరా
తమ్ముడా ! నీజాతి
ముద్రాంకితను జేసేరా !

లాఠీదెబ్బలు, అరెస్టులు

కలకత్తాలో అండమానుదినపు ఊరేగింపు ఫలము

దేశమంతటను సభలు, ఊరేగింపులు

కాంగ్రెసు ప్రభుత్వములుగల ఆరురాష్ట్రములలో, రాజకీయ ఖైదీలు బహిరంగమైనట్లు విడుదల యగుచున్నను, శాంతిభద్రతలకు కలుగలేదు. బెంగాలురాష్ట్రమందు కాంగ్రెసు వారు ప్రభుత్వమందుగాక ప్రతికూల పక్షమందున్నారు. ప్రజాపక్షముకాని ఇతరపక్షములతో కలిసి మంత్రివర్గమును నిర్మాణించియున్నారు. ఇందు ఫజ్లుల్ హక్ గారు ప్రధానమంత్రి హక్ గారి మంత్రివర్గము బెంగాలురాష్ట్రమందలి రాజకీయ ఖైదీలను విడుదలచేయుటలో ఆలస్యము చేయుచున్నది. ఇతరరాష్ట్రములలో బెంగాలురాష్ట్రము కంటెఅధికముగ రాజకీయము లకై నిర్బంధితులై యున్నారు. అంతకంటె ఎన్నిరెట్లో ఎక్కువయున్నారు. అందువలన విడుదలచేయుటను బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు ఇతరరాష్ట్రములతో సమానముగ అవలంబింపను, జనులదృష్టిలో, ఇంకను నిర్బంధములందు మిగిలియున్న వారిసంఖ్య ఎక్కువగ కనపడుటచే, మంత్రివర్గమువారు చేసినవిడుదల లోకదృష్టికి ఆనలేదు. అందుచే బెంగాలులో జాతీయాభిమానోద్రేకము కలవారలకు ఇది చాల ఆగ్రహము కలిగించుచున్నది. జాతీయాందోళనోద్యమమందు పాల్గొనిన పలువురు అండమానుదీవులలో శిక్ష ననుభవించుటకై పంపబడి, అచట ఘోరమ్మగ సంచారభీకరములను అనుభవిం, మరియు పెదకల ప్రదేశములలో బంధముక్తి దూరులై విలపించుచున్నారు. వారలలో యువకులేగాక వృద్ధులుమగలరు అందున బి.ఏ.లు, ఎం.ఏ.లు, ఎల్. ఎల్.బి.లు ఇట్టివారలను బంధించుటతో దేశాభిమానులు సహించ వలసినదికాదు. అందును అత్యుద్రేక స్వభావము గల బెంగాలీయ జాతీయవాదు లిది సహించగలరా! కొందరు ఖైదీలు తమకోర్కెలను ప్రజలయొక్కయు, ప్రభుత్వమయొక్కయు దృష్టికి తెచ్చుటకు నిరశనదీక్షబూనిరి ఏవారు తమ హృదయములు ఇట్టి పోరాటంతోవలకై విశేషముగ ఆందోళనచెందు ప్రకృతిగలవో అట్టి సుభాషుబోసు, శరచంద్రబోసు, జవహర్లాలు ప్రభృతులు కారాగృహముల తెలుపలనుండుటచే ఈఆందోళనను బలము హెచ్చినది. బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు ఇట్టిఆందోళనలు జరుగకుండచేయుటకై అనేక కట్టుదిట్టములుచేయుట ఆందోళకుల ఆగ్రహమును మరింత హెచ్చించినవి. బెంగాళ్ళీయుల ఆందోళనబలము హెచ్చి ఆఖిలభారత జాతీయనాయకుల దృష్టినాకర్షించినవి. భారతదేశ మంతటను డిటెన్యూలదినము అని ఒకతేదీ జరిపి, డిటెన్యూలను విడుదలచేయవలసినదిగ ప్రభుత్వమును కోరుతీర్మానములను ప్రజలు చేయవలెనని పండిత జవహర్లాలుగారు కోరిరి డిటెన్యూల సమస్యకంటె అండమాను నిర్బంధితులసమస్య ఎక్కువ అఖిలభారత దేశ ప్రాముఖ్యతగలది ఏలనన అండమాను నిర్బంధితులలో బెంగాలు రాష్ట్రమువారేగాక ఇతర రాష్ట్రముల వారలునుగలరు బెంగాలు శాసనసభలో రాజకీయ ఖైదీలను వెంటనే వదలవలెనని ప్రభుత్వమును గోరునట్టి కాంగ్రెసుపక్ష తీర్మానము ప్రభుత్వమునపక్షపాతి మెజారిటీచే ఓడగా అండమాను ఖైదీలు అక్కడి అధికారులను కోరికలు ఇక తీర్పబడవేమోనను అనుమానభయములతో, ఆఖైదీలు కొందరు ఒకగదులపెట్టి అగదులలోపల తమకోర్కెలను తీర్చుటకు ప్రభుత్వమువా రంగీకరించునిచో తాము నిరశన దీక్ష పూనెదమనిరి ఇండియాప్రభుత్వమువారు ఈబెదరింపు మాటలకు లొంగజాలమని చింపు చేయగా ఆదిరోజే ౧౮౦ మందిదరకు నిరశన దీక్ష పూనియున్న ఖైదీలసంఖ్య ౨౦౦ వరకు హెచ్చెను ఇక ఊరకుండ వీలులేదని ౧౪ ఏప్రిలు నాడు అండమానుల దినముగ జరుపవలెనని నాయకులు నిర్ధారణచేసిరి డిటెన్యూలదినము జరుపురోజు ఏవిధముగ ఊరేగింపులు జరుపరాదనియు, సభలు చేయరాదనియు, పత్రికలు డిటెన్యూలనుగురించిన వార్తలను ప్రకటించరాదనియు బెంగాలు ప్రభుత్వాధికారులు ఆజ్ఞచేసినట్లే అండమానుదినము జరుపుటకును నిర్బంధములనేర్పరచిరి

కలకత్తా

వాయుపుల యాదేశప్రకారము కలకత్తాలో ౧౪ అగస్టునాడు సాయంకాలము సుమారు ౨౦౦౦ మందిగల పెద్ద ఊరేగింపుబయలుదేరి టౌనుహాలు సమీపించబోవుచుండగా అక్కడ ఊరేగింపులోని వారలకును పోలీసులకును సంఘర్షణజరిగెను పోలీసులు లాఠీలు ప్రయోగించిరి సుమారు ౧౦౦ మందికి దెబ్బలుతగిలినట్లును ౨౦ మంది అరెస్టుచేయబడినట్లును అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సు వార్తగలదు మొదట పోలీసువారలు జాతీయ పతాకములను క్రిందికిదించవలసినదిగ ఊరేగింపులోని వారినికోరినట్లును, వారలు నిరాకరించినట్లును, అందుపై పోలీసులు ౧౦ నిమిషముల గడవిచ్చి ఆగదులలోపల ఆజ్ఞ ప్రకారము చేయకుండుటచే లాఠీలు ప్రయోగించి గుంపు చెదరగొట్టినట్లును అసోసియేటెడ్ ప్రెస్సువారు తెలుపుచున్నారు గాయపడిన వారలలో ౩౦ మందిని వైద్యశాలల ఆస్పత్రిలోచేర్చగా ౧౫ మంది చికిత్సకై ఆస్పత్రిలో చేయించబడిరి. ఆక్కడవారలలో పోలీసు ఉద్యోగులే ఇరువురుగలరు ఆస్పత్రిలో నుంచబడిన వారలలో నలుగురిస్థితి ప్రమాదకరముగ నున్నట్లు తెలుపబడినది, దెబ్బలు తిన్నవారలలోను, అరెస్టు చేయబడినవారలలోను కూడ స్త్రీలు న్నారు, ఊరేగింపునందు విద్యార్థులుకూడ నుండినట్లు చెప్పబడుచున్నది. అయితే తర్వాత అరెస్టుచేయబడిన వారలను సురుపెట్టుకొని విడుదలచేసిరి

బెంగాలు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘ కార్య నిర్వాహకవర్గమువారు ఈలాఠీ ప్రయోగమును నిందించు తీర్మానము చేయుచు, అది బెంగాలులో ఇప్పటి ప్రభుత్వమువారు సామ్రాజ్య కృష్ణాక్షీతుల పక్షమునకు చెందినట్లు తోచుచేయుచున్నదని అభిప్రాయమిచ్చిరి, మరియు ప్రజలు ప్రస్తుత మంత్రివర్గము నీ కారణము చే రాజీనామా నియ్య గోరవలసినదని కూడ ఒక తీర్మానము చేయబడెను కాంగ్రెసు కార్య కారిణీసంఘమువారు కాంగ్రెసు మంత్రివర్గములు తమతమ రాష్ట్రీయులగు అండమాను నిర్బంధితులను తమ తమ రాష్ట్రములకు పంపవలసినదిగ ఇండియా ప్రభుత్వమును కోరునట్లు ఆజ్ఞ చేయవలసినదనియు, అండమాను నిర్బంధితుల కోర్కెలు తీర్చబడుటకై అఖిల భారత ఆందోళన జరిపించి, న్యాయమైన గడువులోపల ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఆకోర్కెలను తీర్చనిచో బ్రిటిషు వస్తువులను బహిష్కరించుటకై తీర్మానించుటకు కాంగ్రెసు కార్యకారిణీ సంఘమువారు వెనుదీయరాదనియు తీర్మానములు చేయబడెను.

౧౫ ఆగస్టునాడు బెంగాలీ రాష్ట్రీయ విద్యార్థుల ఫెడరేషనుయొక్క కార్య నిర్వాహకవర్గము సమావేశమై లాఠీఛార్జిని నిందించు తీర్మానము చేసి, ౧౭ ఆగస్టునాడు విద్యార్థులందరు సమ్మెకట్టవలెనని తీర్మానించిరి

౧౭ ఆగస్టు సాయంకాలము టౌను హాలు నందలి సభలో ఒకరు ప్రభుత్వ విధానము యెడ ఆగ్రహము వెల్లడించుటకై బ్రిటిషు వస్తువుల బహిష్కారము చేయవలెనని సూచించిరి శరచ్చంద్రబోసుగారు సభవారిని అట్టి తీర్మానము చేయవలదని కోరిరి. రుదరు కాంగ్రెసు మంత్రివర్గములు అండమాను నిర్బంధితులను దేశమునకు రప్పించజాలక, ఆ నిర్బంధితుల కోర్కెలను తీర్చజాలక పోయినచో, రాజీనామానిచ్చి బయటికి వచ్చునట్లు కాంగ్రెసు కార్యకారిణీ సభవారు ఆజ్ఞ నొసగవలసినదని తీర్మానించిరి

శాంతి నికేతనము

శాంతి నికేతనమందు రవీంద్రనాథ ఠాకూరుగారు తమ విశ్వభారతి విద్యార్థులు జరిపిన అండమాను దిన సందర్భపు సభలో ఉపన్యసించుచు, "మన శాస్త్రములలో, విజయుగా అధికారముండుపుడే దయ చూపుట సాధ్యమని చెప్పబడియున్నది మన క్రొత్త ప్రభుత్వము వారు తమ న్యాయ ప్రధాన విధానమును దయారసముతో హృదయపూర్వకమైనదిగా చేసి తమ బలమును నిరూపింపవలెను. ఖైదీలకు కలిగింపబడు ఆగ్రహమంతయు తమకు కలిగింపబడు ఆగ్రహమే యని జ్ఞాపక ముంచుకొనవలెను.

ఇంగ్లాండులోకూడ శాసనముల నుల్లంఘించువారలున్నారు, రాజకీయ దోషులుకూడ గలరు వారలు మన ఖైదీలు ప్రతిరోజు అనుభవించు అవమానము, బాధలలో శతాంశమైనను అనుభవించుచున్నారా? ప్రభుత్వమునకు ముఖ్యమైన అధికారములన్నియు దేశీయ జనులకు ఇచ్చివేయబడుటచే మనమిపుడు క్రొత్త యుగము వచ్చినదనుచున్నారు ఇట్టిదు అధికార పదవులను పట్టుకొనియున్న మన ప్రజలు,అండమానులలోని ఖైదీల బాధలను తీర్చుటకై దేశము ఏక కంఠముతో చెప్పుచున్న కోరికను నిర్లక్ష్యము చేయగలరా? వారలు అధికార స్థానములలో నుండవచ్చునుగాక! కాని అంతమాత్రమున వారల హృదయములందలి దయార్ద్రత ఎండిపోవలెనా శాస్త్రమా!" అని విచారించిరి.

డా॥ రవీంద్రనాధ ఠాకూరుగారు

Caption above picture: ప్రభుత్వమువారి క్రూరచర్యలు నిరసించిన

అరవిందుని ౬౬వ జన్మదినము

పాండిచేరి, ౧౫-౮-౩౮.—

మహాయోగి శ్రీ అరవింద ఘోషుగారి ౬౬వ జన్మదిన సందర్భమున ౯౦౦ దర్శనార్థము వచ్చిరి. వీరిలో ౧౫౦ మాత్రమే ఆశ్రమవాసులు, మిగతవారందరు యితర స్థలముల నుండి వచ్చినవారు

గతవత్సర మీదినమున దర్శనార్థము వచ్చిన భక్తులు ౬౦౦.

ఈ మహాయోగి మౌన మవలంబించిన విషయ మందరికి విదితము. మౌనముతోనే ఆశీర్వదించుచుందురు.

మహాయోగి

అరవిందబాబు

ఇతర స్థలములలో

ఇదే విధముగ ఊరేగింపులతోను, సభలతోను, అండమాను నిర్బంధితుల కోర్కెలను తీర్పు విషయమున చూపబడుచున్న ప్రభుత్వ కాఠిన్యమును నిరసించు తీర్మానములతోను అండమాను దినము దేశమందన్ని ప్రాంతములందును చాల జయప్రదముగ ౧౪ అగస్టునాడు జరుపబడినది కలకత్తా, కాశీ,అలహాబాదు (సంయుక్త రాష్ట్రము) లాహోరు (పంజాబు రాష్ట్రము) ఝాన్సీ కరాచీ, ఢిల్లీ (క్రొత్త), దాదర్, బ్రోచ్, పూనా, బొంబాయి, మదరాసు, ఆంధ్రదేశములోని రాజమండ్రి, చిత్తూరు, మచిలీపట్నం, తెనాలి, విశాఖ పట్టణము, ప్రొద్దుటూరు, రాజేపల్లిగూడెం, గుడివాడ, నరసాపురం, చెరుకుపల్లి, బెజవాడ—ఈచోట్ల అండమాను దినము జరిగినట్లు వార్తలు వచ్చినవి

చైనా జపాను సమరము

షాంఘైలో విక్టోరియా నావగతి

బొంబాయి ౧౬-౮-౩౮

బొంబాయినుండి ౨ అగస్టు తేదిన ౧౩౦ ప్రయాణికులతో చైనా కోస్ట ఆఫ్ బ్రిటీష్ నియో కంపెని "విక్టోరియా" నావ చీనా జపాను సంఘర్షణము వలన షాంఘై చేరుట కనుమతి బడయనందున షాంఘై సమీపమున సముద్రమునందే నిలుపబడి యున్నది.

స్త్రీలు, బాలురుల ప్రయాణమునందు ఆటంకములు

షాంఘై ౧౬-౮-౩౮

ఇచ్చటినుండి పరస్థలమునకు వెళ్లదలచిన స్త్రీలకు, బాలురులకు ఆటంకములు కలుగవచ్చునని అనుమానము కలుగుచున్నది ప్రయాణమునందెట్టి యాటంకములు కలుగకుండుటకుగాను యెద్ద మాపురులనుగురించి బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారి పత్రమేదియు చేరలేదని చీనా ప్రతినిధి "రాయిటరు"కు వివరపరచెను ప్రస్తుతము యుద్ధము ఘోరరూపము దాల్చియుండుట వలన వీరు పరస్థలమున కేగుట మసంభవముగా గలదనియు, కెప్టెనరు ఖాళీచేయించవలసినదిగా బ్రిటిషు ప్రభుత్వమున కెంగింపబడినటుల, చీనావారి బాంబు వర్షమారంభము కాగలదనియు, షాంఘైకు బంపబడిన తంతి చేరినది చేరనిది తెలుపుటకు వీలులేదని చీనా ప్రతినిధి తెలిపెను

షాంఘై యందలి చీనా యెడ నాగలు షాంఘై యందలి చైనా సేనాధిపతి యాధీనమునందు లేవు ఇంతవరకు వ్యాపార నౌకలకెట్టి అపాయము కలుగకుండుట శుభావహము ప్రస్తుతపు పరిస్థితులబట్టి నౌకలన్నియు శ్వేత పతాకములతో జాతీయ చిహ్నములతో కప్పబడి యుంచబడుచున్నవి

నిష్ఫల బాంబు వర్షము

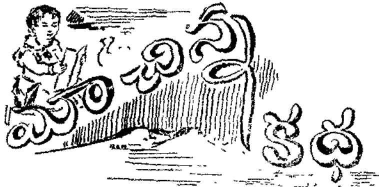
నాంకింగ్ ౧౬-౮-౩౮

మధ్యాహ్నము ౫ మారులు నాంకింగ్ పై బాంబుల వర్షము కురిపించినను చీనా విమానములు ప్రతిఘటించుట వలన నిష్ఫలములైనవి. జపానువారి ౫ విమానములు పడినటుల చీనా వార్తగలదు.

విశ్వవిద్యాలయ పట్టప్రదానోత్సవము

బొంబాయి ౧౫-౮-౩౮

విద్యాపీఠపు ఛాన్సలరుగు గవర్నరుగారి యాధిపత్యమున పట్టప్రదానోత్సవము జరిగినది పట్టములొసగబడిన ౨౧౭౬ విద్యార్థులలో ౧౬౦ విద్యార్థినులు గలరు.

భూతదయ

ఈ పాడేది ఇప్పుడిప్పుడే మస్తాబేస్తూ వుంది, సూర్యుణ్ణి ఆహ్వానించాలని. ఆవూళ్లో రామ మందిరపు ఆవరణంలో జనులు గుంపులు గుంపులు మూగసాగినారు. మండపందగ్గర అప్పుడే పుట్టిన శిశువొకటి చలికి గడగడ వడకుతూ ఏడుస్తూ పడివుంది. స్త్రీ పురుషు లెందరో చూస్తూ చుట్టుకున్నారు. మనుష్య ప్రకృతి గోడ దాటులాంటిది. ఎక్కడైనా నలుగురు కూడితేచాలు వాళ్ళ చూడ్డానికి కింకంద లో పోగైతారు. ఒకరినొకరు తోసుకొని పోయి ఆసంగతేమిటో చూడ్డానికి ప్రయత్నిస్తారు. పూర్తి వివరాలు తెలియకున్నా ఉన్నవి లేన్ని గ్రీతవివరాల్ని కల్పించి కథ అల్లటం మనుష్య ప్రభావం అంతటనుకే! అసలు కార్యం రంగంలోకి దిగుట కొక్కడూ కాలు కదపదు, ఆకాశపు రాతలు కడదలూ కాస్తురే! అప్పు డెక్కడకూడ తలాంటివారిదే మెజారిటీ.

"పాపం! ఎవరిదిల్లో!"

"ఏదివ కేదియ?"

"ఎవితంకుపడుచో. ఎదిగిన కన్యేదిఉండా లే, అమెదుష్కర్మ ఇల్లామూర్తీభవించింది."

ఇదివిని ప్రతివాడూ ఎదుటివాడూపనికి పూనుకొవాల్సి నే భావం గనపడచే చూపుల్తో చూడసాగాడు.

ఆగుంపులోం చివరైనా ముందు కొస్తారేమోనని కొంత సేపటిదాకా ఎదురుచూచి

"ఏమో! ఇంతమందిలో ఈ శిశువుకు రక్షణ మిచ్చే దాతలూ దయార్ద్ర హృదయులూ ఒక్కరైనా లేరా? చెప్పండి. ఎవరూ సంసిద్ధంగా లేరా?" అన్నాడాయన.

కర్తగా ఆదేశమయానికి ఓ క్రైస్తవ ప్రచారకులు గుంపును తోసుకొచ్చి తానా అర్భకుని పోషకత్వభారాన్ని వహిస్తున్నానని చెప్పింది. ఇంతకొ యిద్దకారిహూడా సన్మతించి ఆశిశువు నామె కొప్పగించాడు.

* * * *

"ప్రపంచ మెంత తేమాషా వ్యక్తుల్తో నిండివుంది!"

"ఆతల్లికి పసికూనను విడుచుటకు మనస్సెట్లా వచ్చిందో!" "పాపం చేసేఅప్పుడు ఎంత మజాగానైనా ఉంటుంది. ఇదంతా ఇప్పటి పంపు సంస్కారుల ప్రతాపం."

వెల్దుర్తి కాలోజీ అవధాని

"పాపం! ఎవరేనా ఎత్తుకోండమ్మా!" అన్నది, వడుము కువెయ్యానిలుచున్న ఒకావిడ,

"ఏ పాడుపీనుగో. ఏజాతివాడో ఎవరికలుక! గాలికిపోయే కంప మనమెందుకు నెత్తికెత్తుకోవాలె? జడలో పూలను సర్దుకుంటూ పలికిందో వృద్ధనారి.

ఇల్లా జరుగుతూవచ్చాయి ప్రసంగాలు,

ఆశిశువు ఏపరిస్థితుల్లో పుట్టిందో, పుట్టించకలిగో, మరితల్లి చెండ్లికానిపడుచో, ఈమతియని చేతంతుకో అని ఇష్టం వచ్చినట్లు వాదుకొసాగింది మూగినజనం.

అటు తాపేచ్చి ఏచ్చి అపనికఁదుకు మనికొనూర్చున్నప్పటికీ దగ్గఱకేసే ధారంతలం మాత్రం ఒక్కరికీలేదు.

ఊదరకు ముద్దగట్టుకో పోతూవున్న ఆపసికూనను దయావస్త్రంలో దాచటాని కొక్క స్త్రీయైనా ముందుకు రాలేదు; ఒక్కపురుషుడైనా సంసిద్ధత జూప లేదు. ఏతల్లి కూడా ఏడ్చేపాపను చంక కెత్తుకొని ఊరడించాలె అనే బుద్ధి పుట్టలేదు.

ఇలా ఎంతసేపో గడిచింది. అంతట్లో ఓర ఫుక శాఖాధికారికూడా ప్రత్యక్షమైనాడు. సంగతులన్నీ తెలిసికొని అక్కడ మూగినవారి నిల్లా సంబోధించాడు:

"దిక్కులేని ఈపిల్లవాడి కాశ్రయమిచ్చేందుకు మీలో ఎవరైనా సిద్ధంగా ఉన్నారా?"

"ఇంకా ఎన్ని విడ్డూరాలు వుడతాయో చూడక పోతామా!"

"కాలమే మారి పోయింది, ఇంకేముంది!"

"ఇద చలిగారి లాంటి స్వేచ్ఛావాదుల కవల పరిణామం అంటే తప్పేమి?"

"ఆడవాళ్లు అక్షరాస్యులైతే ఇట్లే బయల్దేరుతాయి ఈరోజుల్లో" ఇల్లా అనుకుంటూ ఎవరిదోవన వారు వెళ్లిపోయినారు.

* * * *

కాలచక్రం రెండాతెలు తిరిగింది. అదేఊరు అదేదేవాలయం. అదేఆవరణం; అదేసమయం, మళ్లీ స్త్రీపురుషు 'ల్లానే' మూడారు. ఇసుక చల్లినా రాలకుండా వుంది గుంపు, పిల్లనకా, పెద్దనకా, ఉన్నవారున్నట్టూ, విన్నవారు విన్నట్టూ పరుగెత్తుతూ వచ్చారు జనులు, అదో జాతరలాగుంది ఎప్పటివలెనే ఆరోజు కూడా పూజారి ఆలయానికి వెళ్ళాడు. రెండేళ్ల నుందు నవోదిత శిశువు కేవ్వుకేవ్వుమని యేడుస్తూ పడివుండిన అస్థలంలోనే శ్రీరామచంద్రుని చక్కని శిలావిగ్రహ మొకటి పడి ఉంది. నిమిషార్థంలో కార్చిచ్చువలె ఊరంతా ప్రాకిపోయింది కబురు. శ్రీరామచంద్రుడే సాక్షాత్తుగా అవతరించాడంటే జనం గుంపులు గుంపులుగా పోగవడంలో ఆశ్చర్యమేముంది? అవచ్చినవారంతా విగ్రహానికి నమస్కారాలు చేస్తున్నారు. భక్తి పంతో పూలు, పండ్లూ అరటులూ, ఒకరికంటే ముందొకరు సమర్పించాల్సని తహతహపడు తున్నారు. 'అందరి కంఠాలు పారవశ్యంతో గద్గదికొలయి వున్నాయి.

అంతట్లో రుద్రాక్ష మాలాలంకృత కంఠంతో జోడుకాలువలు కప్పుకొని, చెవుల్లో కుండలా లల్లలాడుతూ వుండగా పీఠాస్థుడు జనాన్ని ప్రక్కకు తోసికొని మూర్తిని సమీపించి భక్తిభావంతో దాన్ని తన ఎదకదుముకున్నాడు. గద్గదికకంఠంతో రామ భజన మొదలెట్టాడు. అక్కడివారంతా నిశ్చేష్టపడి చూడసాగారు. వారి నిశ్శబ్దపాటును తొలగించేందుకో కాస్తున్న, కప్పుతున్న కాలువతో కన్నీరద్దుకుంటూ ఇల్లా చెప్పసాగాడు.

"ఏమని చెప్పాలె? ఎంతని చెప్పగల్ను! ఇన్నేండ్లనుగదా నారామభక్తి ఫలించింది. స్వయంగా రామచంద్ర ప్రభువే నాకు దర్శనమిచ్చాడు స్వప్నంలో సాక్షాత్ రాముడే నా కనుపడ్డాడు పాపినైన నన్ను పవిత్రంచేశాడు ఎడమవైపు మాతృమూర్తి సీతాదేవి, దగ్గరనే తమ్ముడు లక్ష్మణుడూ నిల్చియున్నారు. భరత శత్రుఘ్నులు చామరాలేస్తూవున్నారు .అంజనేయుడు కొల్లిపటుతూ వున్నాడు ఆహా ఏమి ఆదివ్యదృశ్యం!! అహా, ఏమి నా అదృష్టం!!' అహోభాగ్యం!!

అని పల్కుతూ. అప్రతిమను కౌగిలించుకొని, స్మృతితప్పినట్లూ శివమెత్తినట్లూ నటించసాగాడు.

"తర్వాత జరిగింది, ముందేమైంది" అని ప్రశ్నపరంపరలను, ధర్మాభిమానులైన స్త్రీపురుషులు, ఆతురతతో కురిపించసాగారు. కన్నిమూలి, సమాధి భంగమైనట్లు నటించి,స్వప్నంయొక్క ఉత్తరార్ధాన్నిలా అందుకున్నాడు:--

"రామచంద్ర మహారాజు నాతో"వత్సా? సంస్కారులవిరుద్ధం నీవుగ్రానించే సమరం నాకంతో వచ్చింది. భక్తాగ్రణీ! నేనీ వూరి రామమందిరమునలో తం తెలమీద పడివున్నాను. నాకొక కో దేవాలయముకట్టించు. అందుస్నేచ్ఛావాదులూ, సంఘసంస్కారులూ వీరికి వ్యతిరేకంగా సమరసన్నాహములు" జరుపుఅని సెలవిచ్చారు. "దేవరవారికి దాసునిపై ఇంత అనుగ్రహం కలిగిందంటే నాకేమి కొదువ!" అని చేతులుజోడించాను. నేనప్పుడు నాలోలేకుంటిని. సమాధిలోవుంటిని. అంటూ తాదాత్మ్యకత్వాన్ని నానభావ విన్యాసాల్తో ప్రదర్శించాడు. జనమంతా తనవల్లో చిక్కిందని తెలిసి యిలా ప్రారంభించాడుమళ్లీ.

"కండ్లు తెరచిచూచేసరికి శ్రీరాములవారదృశ్యులైనారు, లేచి ఆట్టే పరుగెత్తుతూ ఇక్కడికొచ్చేసరికు దమ్మో తీసుకోలేదు. ఇక్కడ నాకేమగుపడ్డదనుకున్నారు? ఆదేస్థితి. ఆదేదృశ్యం, అదే నీరదచ్ఛాయ నీటుచున్న సుందరవిగ్రహం.

ప్రతిస్త్రీ, ప్రతిపురుషుడూ "శాస్త్రిగారు నిజంగాధన్యులు. అందుకే స్వయంగా శ్రీరామచంద్రులు వారికి దర్శనమిచ్చారు" అంటూ సాష్టాంగపడ్డారు,

ఇంతలో పూజారి ఒకపీటవలంకరించుకొని తీసుకొచ్చాడు. శాస్త్రిగారు పదిలంగా ఆవిగ్రహాన్ని అపీటపై ఉంచాడు. దేవుడికి చలేసుందని శాస్త్రిగారు శాలువకప్పారు, ఇద్దరు స్త్రీలు వింజామరలు వేయసాగారు. క్రైస్తవ బ్యాండు, తురకతాషాలు, నౌబత్తులు, డప్పులు మున్నగు వాయిద్యాల్తో ఆ శిలావిగ్రహాన్ని ఊరేగించారు. ఇండ్లముందూ, కప్పులపైనా కిటికీలల్లో, సమ్మాల్లో, చెట్లమీదా, చేల ఈనినినట్లు కిటకిటలాడుచూ ఎక్కడ చూసినా జనులు క్రిక్కిరిసి ఊరేగింపు చూస్తూవున్నారు. అపరిమితమైన భక్తితో దేవునికి హారతులు,నివేదనలూ సమర్పిస్తూవున్నారు. ఇట్లు రథాన్ని వీధులన్నిటిలో ఊరేగించి మళ్లీ దేవాలయానికి తీసుకొచ్చారు. పిన్నలు పెద్దలూ బ్రాహ్మణాది అన్ని జాతులవారూ ధనవంతులూ బీదలూ అనే భేదంలేకుండా తోచిందేదో అక్కడ సమర్పించుకున్నారు. చూచేలోపల వేలకొలది ద్రవ్యం మందిరం కట్టించడానికిగాను పోగైంది. అదంతా మనశాస్త్రిగారికీయబడ్డది. ఇంతకూ శాస్త్రిగారికే యశశ్శరీరం లభించింది. అవకాశాలుదొరికినా లాభంపొందేవారే కావాలెకదా?

* * * *

నిమిషంలోనే శిలావిగ్రహానికని వేలరూపాయాల చందా వసూలైంది. గర్భగుడిత మందిర మొకటి నిర్మింపబడ్డది. ప్రారంభోత్సవంనాడు మండపాన్ని అలంకరించారు. పతితపుష్పాల్తో కొంకర్కంకోసం కడవల్లో పాలూ, కావళ్లతో పెరుగూ, బండ్లనిండా పండ్లూ సమకూర్చబడ్డాయి. ప్రసాదంకోసం గుట్టలు గుట్టలు చేర్చబడ్డాయి. పదార్థాలు అరోజు గ్రామంలో అందరికీసంతర్పణ. ఒకొక్కక్క పక్తిలేపడం మొదలెట్టింది. ఇలాంటి హడావుడి అవూర్లో ఇదివరకెప్పుడైనా జరిగిందో లేదో అ ఒక్కరోజే తెలు సెలవయినై.

ఇదంతా ఎందులకు? ఎవరికోసరం? ఊరూ పేరూ తెలియని అవ్యక్తుడగు ఓ శిల్పకారుని కృషిఫలితమగు శిలావిగ్రహంకోసం. రోజూ సక్రమంగా పూజ జరుపుటకు ఓ మార్వాడీ ఒక పెద్ద మొత్తాన్ని దానంచేశాడు. దేవాలయంలో మువ్వాటలూ వాజంత్రములు మోగించేందుకో ధనవంతులాలు ప్రారంభించింది!

* * * *

ఒకచోటుల్లో, ఒకే నల్లో జరిగిన భిన్న భిన్న ఘటనలు చేతోయుగా చిత్రింపబడ్డయి.

హిందూసమాజంలో జన్మించిన నిరపరాధుడైన అశిశువుకక్కడా సమాజమాశ్రయాన్నియలేదు. తుదకతడో క్రైస్తవకరణాలయంలో తలదాచుకోగలిగాడు, మతి శాతిబాహ్యకొ పాటిలేని గౌరవం దొరికినది. ఇట్టిదేమనదు ధర్మంపైఉన్న ఆదరం—[సేమాను! ఇదే మన భూతదయ!!

అల్పదృష్టులగు కొందరువిరోధులు తమసిగరేట్లను వృద్ధిపరచదలచి మాకంపెనీలో తయారైనట్లుగా విశదపరచుచున్నటుల మేము వినుచున్నాము. ఇట్టి అసత్యప్రచారమువలన జనసామాన్యమునకు భ్రమకలుగవచ్చును. మా ఫ్యాక్టరీలో యీ మూడువిధములగు సిగరేట్లు మాత్రమే తయారగుచున్నవనిమాక్రయవిక్రేతలకు విశదపరచుచున్నాము.

(౧) దక్కన్‌ఫ్లాగ్ (౨) గోలకొండ (౩) చార్ఖందిల్ ఈమూడుతప్ప వేరే విధమగు సిగరేట్లు మాఫ్యాక్టరీవని నిర్ణయించిన యిట్టిఅసత్యప్రచారమునువిశ్వసింపవలదని హెచ్చరించుచున్నాము.

దీ హైద్రాబాదు సిగరేటుఫ్యాక్టరీ
ముషీరాబాదు, హైద్రాబాదు.

మూడువిధములలో

ప్రసిద్ధిజెందిన సిగరెట్లు

1 గోలకొండ 2. దక్కన్‌ఫ్లాగ్ 3. చార్‌ఖందిల్

హైద్రాబాదుదక్కన్‌సిగరేటుఫ్యాక్టరీ (హైదరాబాదు దక్కను)

స్వతంత్రము — పొందుటకు

INDEPENDENCE

ఉద్యోగపు దాస్యమునుండియు, నిరుద్యోగపు విచారమునుండియు, స్వతంత్రతపొందుటకు

స్టార్ ఏజన్సీ తీసికొనుడు

1. జీతము లేక మంచికమీషను	4. శాశ్వతోద్యోగము
2. పరంపర వేతనము	5. అందరికి ఉపయోగపడు పద్ధతులు
3. ప్రావిడెంటుఫండులాభములు	6. మీ జయమునకు కావలసిన అవసరము

మీ విజయము స్థిరము

వలననగా:—మా పట్టాలు రద్దుకానేరవు.
అశక్తత లాభములు ప్రతి పట్టాకును గలవు.
స్వల్పసొమ్ము హెచ్చుగ చెల్లించిన, ఆకస్మికప్రమాదముల వలన లాభములుగలవు.
మా నిశ్చలత్వము నిస్సందేహము.
పాలిసీలుహాలీనాణెములో నివ్వబడును.

వివరములకు వ్రాయుడు:—

ది స్టార్ ఆఫ్ ఇండియ ఐ.ఓ.జి.
అష్యూరెన్సుకంపెనీ, లిమిటెడ్
(మదరాసు)

డివిజనల్ ఆర్గనైజర్
నిజాంరాష్ట్రమునకు

బ్రాంచి: హనుమకొండ

తంతి అడ్రసు "సంఘోయి" నౌ తము 3

జాగ్రతగల ప్రయాణికుడు బాధ్యతనువహింపడు

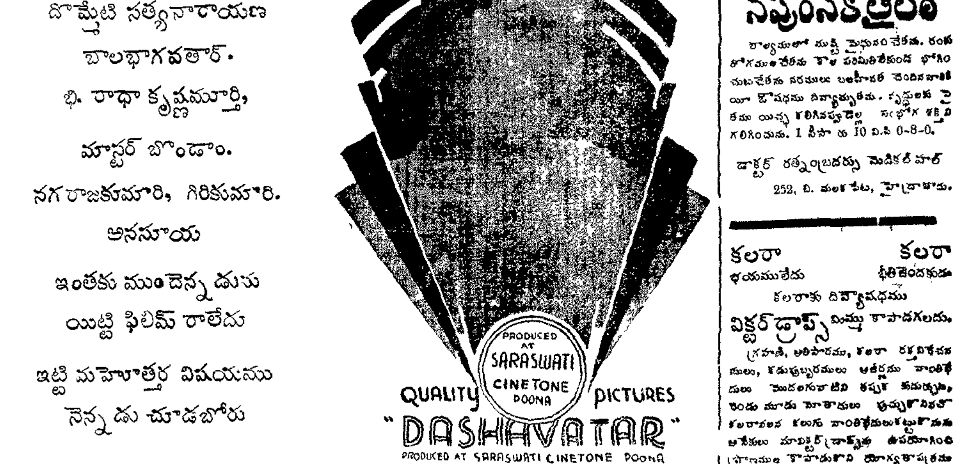
ప్రయాణముచేయునప్పుడు రొక్కమును వెంటను చుకొనుట సాధారణముగ అపాయకరమునునైయున్నది. నిర్విచారముగా ప్రయాణము చేయదలచిన యెడల

సెంట్రల్ బ్యాంకుయొక్క ట్రావెలర్సు చెక్కులను ఉపయోగింపుడు

అవి:—
1. నష్టముకలుగకుండ కాపాడును.
2. రొక్కముకంటె సులభముగా తీసికొనిపోవచ్చును.
3. 25,50 100 రూపాయిలు మొత్తములలో దొరకును.
4. హెడ్డాఫీసులోను ముఖ్యమైన బ్రాంచీలలోను దొరకును. ఏబ్రాంచిలో నైనను ఆఫీసులో పేరునను నగదు యివ్వబడును.

అపూర్వమైన గొప్పధార్మిక తెలుగు ఫిలిము

దశావతారములు

ఇందుపాల్గొను నటకావతంసములు

పారుపల్లి సత్యనారాయణ,

దొమ్మేటి సత్యనారాయణ

బాలభాగవతార్.

బి. రాధా కృష్ణమూర్తి,

మాస్టర్ బొండాం.

నగరాజకుమారి, గిరికుమారి.

అనసూయ

ఇంతకు ముందెన్నడును యిట్టి ఫిలిమ్ రాలేదు

ఇట్టి మహోత్తర విషయము నెన్నడు చూడబోరు

గాంభీర్యమైన దృశ్యములు   రసములొలుకుపాటలు

ఇంపీరియల్ టాకీసు

సికింద్రాబాదు

21 ఆగష్టు 1937   శనివారము మొదలు   15 మెహర్

మకరధ్వజరసం

మేలిమి బంగారం, కస్తూరి, అంబరు, విలువ గల్గిన భస్మములతో తయారైనది. 1 మాత్ర వేసుకుని పాలు త్రాగినచో 1 గంటలో అప్పటికప్పుడు 70 సంవత్సరముల వృద్ధులకైనను నవ్యయవ్వనులకైనను నీరైన వీర్యము పుట్టిపప్పి శీఘ్రస్ఖలనం ఆపుచేసి లింగటుత్వము విశేష కామోద్రేకముగల్గించి 4 గంటలవరకు వీర్యస్ఖలనం గాకుండ ఆపుచేసి యెంతమంది భార్యలకైనను తృప్తిదీరునట్లు సంభోగ సౌఖ్యము గల్గించుటకు గ్యారంటీ 1 సీసా 50 మాత్రలు రు 10 ప్రతి మాత్రలోను బంగారము కనుపించును.

నపుంసకతైలం

బాల్యములో ముష్టి మైధునం చేతను, రంకు రోగముల చేతను కాల పరిమితిలేకుండ భోగించుటచేతను నరములు బలహీనత చెందినవారికి యీ ఔషధము దివ్యామృతము. వృద్ధులకు పైతము యున్న కలిగివప్పుడెల్ల సంభోగ శక్తిని గలిగించును. 1 సీసా రు 10 వి.పి 0-8-0.

డాక్టర్ రత్నంబ్రదర్సు మెడికల్ హాల్
252, బి. మలకపేట, హైద్రాబాదు.

కలరా   కలరా
భయములేదు   భీతిజెందకుడు

కలరాకు దివ్యౌషధము

విక్టర్‌డ్రాప్స్ మిమ్ము కాపాడగలదు.

గ్రహణి, అతిసారము, కలరా రక్తవిరేచనములు, కడుపుబ్బరములు అజీర్ణము వాంతిభేదులు మొదలగువాటివి తప్పక కుదుర్చును, రెండు మూడు మోతాదులు పుచ్చుకొనినచో కలరావలన కలుగు వాంతిభేదులుకట్టుకొనును అనేకులు మావిక్టర్‌డ్రాప్స్‌ను ఉపయోగించి ప్రాణముల కాపాడుకొని యోగ్యతాపత్రము లొసగియున్నారు. కలరావ్యాధులకు వాడబడుచుండు ఔషధములలోకెల్ల మావిక్టర్‌డ్రాప్స్ ప్రశస్తమైనదని డాక్టరులు పొగడియున్నారు. మరియు అన్ని వయసులవారికి నిర్భయముగా వాడవచ్చును.

హోల్ ఏజంట్లు: విక్టర్ అండు కో
పెదగడియారం హైద్రాబాగ్ దక్కన్
దవాఖాన, విక్టర్ అండుకో
సుల్తానుబజారు

రాష్ట్రీయ వార్తలు

తిరుమలగిరి బజార్

(ఒక విలేఖరి)

౧౦-౮-౩౭:—

వైశ్యస్త్రీ పునర్వివాహములు

గురువారం సాయంత్రం ౭ గంటలకు, ఆర్య వైశ్య యువజన సంఘమువారు సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీయుత మంచికంటి వీరయ్యగుప్త గారి మేడఎదుట, ఏక ముహూర్తమున రెండు పెండ్లిండ్లు (పునర్వివాహములు) గావించిరి. హైద్రాబాద్ పండితులగు శ్రీమాన్ పూర్ణచంద్రజీ గారు పౌరోహిత్యమున వివాహసంస్కారము జరిగినది.

పెండ్లికొడుకు
శ్రీ ఉపిరిశెట్టి వెంకటరంగయ్యగారు
వయస్సు ౩౫ సం॥లు, పీల్ ఖానా,
హైద్రాబాదు-దక్కన్

పెండ్లికూతురు
శ్రీమతి పెండ్యాల లక్ష్మిదేవి, ౧౭ సం॥లు
యిండిరియాల్, భోనగిరి తాలూకా

పెండ్లికొడుకు
శ్రీయుత కొత్తూరి వెంకయ్యగారు
రెజిమెంటల్ బజారు, సికింద్రాబాదు

పెండ్లికూతురు
శ్రీమతి అనుతోట ముత్యాలు, ౧౨ సం॥లు
పులిగిల్ల బజారు, భోనగిరితాలూక

హైద్రాబాదు, సికింద్రాబాదు, బొల్లారం నుండి ధనికులు, పలుకుబడిగల వైశ్యప్రముఖులు, వైశ్యేతరులును, స్థానికులగు వైశ్యులు, వైశ్యేతరులును, ముఖ్యముగా మహారాష్ట్రులు, స్త్రీపురుషులనేకులు సుమారు ఐదువందల జనము వచ్చి వివాహసంస్కారము లోను, ఉపాహారవిందులోను పాల్గొనిరి. శ్రీమాన్ పండిత పూర్ణచంద్రజీ గారు హిందీభాషలోను, శ్రీయుత కొల్లా కాశీవిశ్వనాధం (తెనాలి) గారు, శ్రీయుత శ్యామరావు (సికింద్రాబాదు) గారు, శ్రీయుత అనంతరామయ్యగుప్త గారలు ఆంధ్రములో పునర్వివాహములు తప్పక చేయవలయుననియు, చేయనిచో సంఘములో చెప్పనలవికాని, పాపకార్యములు జరుగుచున్నవనియు, స్త్రీలను వ్యభిచారమునందియు, భ్రూణహత్య, శిశుహత్యలనుండి తప్పించి స్వేచ్ఛగా వరునితో పెండ్లిచేసి వితంతుస్త్రీల జీవితము సుఖవంతము చేయవలయుననియు, హిందూమతములో రోజురోజున యున్న మొదలుకొని యూరుకోట్ల వితంతువులుండుట అవమానకరమనియు, వితంతువివాహములు పూర్వముకూడా అగుచుండెననియు కనుకనే చరిత్రలలో, శాస్త్రములలో, వేదములలో ప్రమాణములు కనబడుచున్నవనియు, అసలు మొదటి వివాహములు పసితనంలో కేవలము మంత్రములతోనే పూర్తియగుచుండుటచే అవి వివాహములుగా లెక్కింపగూడదనియు వీనినే ప్రథమ వివాహములుగా భావించి వితంతువులకుండ చేయవలయుననియు, యిందుల కల్లరు చేయునెడల నొసగవలెననియు హెచ్చరించిరి. పిదప ఉపహారవిందుతో వివాహ సంస్కారము సమాప్తమాయెను.

జగత్యాల

[ఒక విలేఖరి]

౧౦-౧౧-౪౬:—

హరికథ కాలక్షేపము

ఈ శ్రావణశు॥ ౪ మంగళవారమునుండి శ్రీరామ మందిరమున వేములవాడ వాస్తవ్యులగు బ్ర॥శ్రీ॥ కేసనగారి రామయ్యగారిచే హరికథారూపమున జరుగుచున్న సంపూర్ణరామాయణము శ్రావణమాసముతో పూర్తియగును, వీరికంఠము మృధుమధురమైనందున ప్రతిదినముజనులు గుంపులుగుంపులుగా హరికథకు వచ్చుచున్నారు.

గ్రంథాలయము

ఇక్కడి గ్రంథాలయస్థితి చాల విచారకరముగానున్నది. గ్రంథాలయము విద్యావస్థలో యున్నటుల పత్రికలో వికరింపబడినను ఇప్పుడు పూర్తిగ నిద్రచెందిన దనవచ్చును. ఇది యీపుర జనుల దురదృష్టమే. చిన్నచిన్న గ్రామములో గ్రంథాలయములు స్థాపింపబడి ప్రజాసేవసలుపుచుండుట, నగరము వంటిస్థలమునందున్నది మూసివేయుట అజ్ఞాకరము.

సిరిసిల్ల గ్రంథాలయమునకు యీలోగమే పట్టినటుగలదు. కరీంనగరంజిల్లాలో ప్రసిద్ధికెక్కిన తాలుకాలు రెండు. సిరిసిల్ల, జగత్యాల రెండు గ్రంథాలయముల కొకటే గ్రహచారము చుట్టినది. ప్రఖ్యాతిగాంచిన తాలుకాలలో గ్రంథాలయములు లేకుండుట అవమానకరము. ఈ జిల్లావాసులు ఐకమత్యముగాయుండి బాల్య భిమానము, మాతృభాషాభిమానమై చతుర్థాంధ్రమహాసభ జయప్రదముగా గావించిరి. ప్రస్తుతము ఇటీవల జేనిజామాబాదులో ప్రతాపరుద్ర గ్రంథాలయ వార్షికోత్సవ సందర్భమున సుప్రసిద్ధ ఆంధ్రనాయకులగు శ్రీయుత సురవరము ప్రతాపరెడ్డి బి.ఏ. బి.యల్. గారు తమ అధ్యక్షోపన్యాసమునందు గ్రంథాలయములు సరస్వతీ దేవాలయములనియు, చతుర్ముఖుని తపోవనములనియు, భక్తియంత్రాలయములనియు, ఈ దేవాలయములలో స్పర్శాస్పర్శ దోషములు లేవనియు, శ్రద్ధాపుష్పమే పూజాద్రవ్యమనియు, ఈ పుష్పము కలవారందరు పూజారులేయనియు, గ్రంథాలయముల విలువ రేజాతి ఎరుగునో, ఆజాతి పూజనీయమైనదనియు, తన మాతను, తన మాతృభూమిని, తన మాతృభాషను ప్రేమింపనివాడు ద్విపాద పశువు యగుననియు యిట్లు అనేకమైన ఉపమానములతో గంభీరోపన్యాసము గావించిరి, ఇ తేగాక మొన్న మొన్న నే యీప్రాంతమునకు ఆంధ్రసభాధ్యక్షులును, శ్రీ మాడపాటి హనుమంతరావు హైకోర్టు వకీలుగారు సురవరము ప్రతాపరెడ్డి బి.ఏ. బి. యల్ గారు విచ్చేసి గ్రంథాలయము విద్యను గురించి హితోపదేశ మొసగ్గిరి. ఆంధ్రసోదరులు యికనైనను గ్రంథాల యాభివృద్ధికై తోడ్పడుటకు మనఃపూర్తిగ విన్నవించుచున్నాము.

కూరెళ్ల

[ఒక విలేఖరి]

౧౦-౧౧-౪౬

జాగీర్దారుగారి రైతు ప్రేమ

అక్రమ పన్నులు చెల్లింపలేక రైతులు మాల్గుజారి శరణు జొచ్చుట

ఇది భువనగిరి తాలూకాయందలి యొక జాగీరుగ్రామము. మీరు మహమ్మదలీఖాన్ సా॥ గారు జాగీర్దారులు. సుమారు ౧౨వేల ఆదాయముగల గ్రామము, జాగీర్దారు సాహెబుగారు తమను నిరంకుశ స్వతంత్ర చక్రవర్తిగా నిశ్చయించుకొని రైతులను వారిచేతిలోని కీలుబొమ్మలుగా నాడించుచున్నారు. ఎటులైనను సరే రైతులనుండి హెచ్చుమువచ్చిన చాలా సంతసించుచుందురు. వీరవలంబించిన చిత్రపద్ధతులకు తాళలేక రైతులందరు మాల్గుజారీ శరణు జొచ్చుటకు నిశ్చయించి నగరమునకు వెళ్లినారు. మాల్గుజారి అధికారులకు క్రింది విషయములు దరఖాస్తుమూలమున విశదపరచెదరట, రైతులెటుల రక్షింపబడెదరో, జాగీర్దారుగారి బారినుండెటుల కాపాడబడెదరో చూడవలయును.

పరిపాలనా వివరములు

రైతులపై యేర్పడియున్న అక్రమపన్నులద్వితీయములు, పన్ను నిర్ణయపద్ధతి క్రూరముగాగలదు. భావిక్రింద సాగుబాటుచేయబడు ౨ యెకరముల భూమికి రు.౧౦౦ యివ్వవలసి యున్నది. గ్రామమందున్న చెరువుక్రింది పొలములన్నియు స్వంతపరీలుగా పెట్టుకొని యున్నారు. డబ్బు అవసర సమయములందు వీరు రైతు భూములను యొకరినుండి మరొకరికి నజరానాలు తీసుకొని యిచ్చుచున్నారు. రైతుల విరాసతు సమయములో రు ౧౦౦ ల కన్న తప్పుగాగ్రహించరు. మొత్తముపై వీరు జరుపుచున్న పాలనము క్షేమము భరించలేక సర్వనాశనమగుచున్నామని రైతులు ప్రభుత్వము వారికి తెలిపిరి.

వర్తక న్యాయము

గ్రామమునందు వర్తకము చేయదలచిన ప్రతి కోమటివానినుండి సం॥నకు 30 రూప్యములు యిజారాకై తీసుకొనుచున్నారు. కాని యీసంవత్సరము జాగీర్దారుగారు భువనగిరి యందలి యొక వైశ్యునికి రు ౨౫౦ లకు వర్తకపు గుత్తా యిచ్చినందువలన వీరు తమ యిష్టానుసారము ధరలు హెచ్చించి వస్తువుల విక్రయించుచున్నారు. గ్రామమున వేరె కోమట్లకు వర్తకపు వీలులేనందున గత్యంతరము లేక పరగ్రామాభిముఖులైరి. దీనివలన పేదరైతులకు కలుగుచున్న నష్టమింతింతని యనుటకు వీలులేదు.

ఇండ్ల పన్ను

రైతు లెవరైన యిండ్లు కట్టుకోదలచిన నిర్ణీత ప్రకారం నజరానుచెల్లించి జాగీర్దారుగారు వివరించు అస్పష్టమగు భూములలో కట్టుకోవలయును. ఆ రైతుమాత్రము భూమికగ్గినను కిస్తుపైకం యథావిధిగనే చెల్లించవలసి యున్నది.

ఇట్టివే యనేక విషయములు మాల్గుజారివారికి దెలుపబడునట, పర్యవసానము చూడవలయును.

మధిర

(స్వకీయవిలేఖరి)

పోలీసువారి శృంగార చర్యలు

౧౧-౧౧-౪౬

సుమారు నెల రోజులనుండి ఈ గ్రామము లోను చుట్టుప్రక్కల కొన్ని గ్రామాదులలోను కలరావ్యాధి విశేషముగా వ్యాపించి యున్నది. ఇప్పటివరకు ఇక్కడ ౩౦మందికి ఎక్కువగా మరణించినారు. ప్రతి దినము సగటున ఇద్దరు మరణించుచున్నారు. తాలూకా వైద్యాధికారి టీకాలవేయుచు మందులు ఇచ్చుచున్నను ఎక్కువలాభము కాన్పించుటలేదు.

అధికారుల దౌరాలు

కరోడిగిరి నాజముగారు దౌరాపై ఇక్కడికి దయచేసినారు. ఇచ్చటి మున్సఫుగారున్నూ మధ్యం తాలుక్దారుగారున్నూ, ఎర్రుపాలెము దౌరానుంచి ఈరోజే తిరిగి వచ్చినారు.

పోలీసు అమీనుగారి వింతచర్యలు

నిన్న ఎర్రుపాలెములో అర్ధరాత్రవేళ దౌరాపై అక్కడనున్న పోలీసు అమీను శేకరెడ్డిపల్లి జాగీర్దారులలో ఒకరగు జములాపురం లక్ష్మారావు దేశపాండ్యాగారి ఇంటిలో దురుద్దేశముతో ప్రవేశించి దేశపాండ్యాగారి భార్యను సమీపించగా యజమాని మేల్కొని అమీనువెంటబడెను. యువకుడైన అమీను చావుదప్పి దారిలో ఒకటి రెండుచోట్లలో క్రిందపడి మొత్తముమీద సురక్షితముగా పోలీసు స్టేషను చేరుకున్నాడు. ఇంటియజమాని కేకలవలన గ్రామస్థులు సుమారు యాభైమంది తమ్మునమే గుమికూడి ఈసంగతి అక్కడ దౌరాపై యున్న మున్సిఫు, మధ్యం తాలుక్దారు గార్లతో మనవిచేసుకొనిరి. వారు తగురీతి విచారణచేసెదమని వాగ్దానము చేసిరి మిగట రాత్రి సుమారు ఒంటిగంటకు ప్రజలు తమ యిండ్లకు వెడలిపోయిరి. వివరములు విచారించగా ఈ అమీనుగారికిట్టి చర్యలు క్రొత్తకావనియు ఎర్రుపాలెము దఫేదారుగారు వారు ఇద్దరు జాయంటుగా తరుచు శృంగారచర్యలు జరుపుచుందురనియు తెలిసినది. ఇతర వివరములకొరకు ఎర్రుపాలెము వెళ్లుచున్నారు.

మంథెన

(స్వకీయ విలేఖరి)

౧౧-౧౧-౪౬ ఇ.

కీ. శే. తిరువంగము పాపయ్య శాస్త్రులవారు

సుప్రసిద్ధాంధ్ర భాషాభిమానులును, కవివర్యులును తిరువంగ పాపయ్యశాస్త్రిగారు ఈమధ్య కొద్దిగాజబ్బుపడి అకాలమరణమునకు పాల్పడిరని తెలుపుటకు విచారపడుచున్నాము. వీరప్రావధానులు, శాసన పరిశోధకులు. శ్రీ శ్రీనివాసరావుగారు మూర్తి, బి. ఏ. ఎల్ ఎల్: బి. ఈగ్రామపు చరిత్రను వ్రాయునపుడు వారికి కీర్తిశేషులు చాల సహాయపడి యుండిరి. స్థానిక గ్రంథాలయపు కార్య నిర్వాహకులలో నొకరైయుండిరి. వీరి యకాల మరణమువలన మంథెన్నకు యొక యాంగ్లాభిమానియగు కార్యకర్తను గోల్పోయినది.

మోతె

[ఒక విలేఖరి]

౯-౧౧-౪౬:—

గురుపుగారు బలవంతముగా మధుమాంసము నోటిలోగ్రుచ్చుట

శ్రావణశు॥ ౪ మంగళవారము రోజున యీ గ్రామమందలి ఒక అయ్యవార్లంగారు దేవీతిరునక్షత్ర మహోత్సవము సలిపి శిష్యులను సాపాటు కాహ్వానించిరి, అహ్వానింపబడినవారలలో చాద్రాని వెంకటచిన్నయ్య యనువారొకరు గలరు వీరిప్పుడు ఆర్యసమాజ సిద్ధాంతము లవలంబించినారు. ఇట్టివారికి అయ్యవార్లంగారు బలవంతముగా మధుమాంసమును నోటగ్రుక్కిరి. వారు వాంతిచేసుకొనుటవలన, అయ్యవార్లంగారదివరకే పరవశులై యుండినందున, వారిముందర సారాయిబుడ్డి కాగిదముపెట్టి మాటుకమువిడకున్న సారాయి త్రాగుము లేదా ముందు తప్పక మామతమందు చరింపబడుచున్న మధుమాంస పద్ధతులను ముందుతప్పక ఆచరింతుననియొకరారునామా వ్రాసియివ్వమని బలవంత పరచెను.

పరమేశ్వరు డీమాధ్వాచారమును అయ్యవార్లమం డెప్రుడు రూపుమాపునో?

డోంగ్రే గారి
బాలామృతము
బలహీనమైన
బిడలకు
పుష్టియును
బలమును
ఆరోగ్యము
నిచ్చును.

హైద్రాబాదులో బొంబాయిమాదిరికుట్టిన బట్టలు

మా దుకాణములో వివిధ విధములైన కోట్లు పట్లోనులు, కమీజులు, సైలర్ సూట్లు, షేర్వానీలు, ఖాకీస్కాటు షర్టు నెక్కర్, ఖాకీకోట్, పట్లోన్, లాగులు, అఫ్ఘారంలు, బనియనులు, పిల్లల రేష్మి, మఖ్మల్ ఫ్రాగులు, జాకిట్లు, మొదలగు దుస్తులు, సరసమయిన ధరలకు అమ్మబడును. ఒకసారి ఖరీదుచేసి పరీక్షించుడు.

ప్రధాన కార్యాలయము—

పతంగెబ్రదర్స్' సాలార్ జంగ్ బిల్డింగ్
హైద్రాబాదు-దక్కన్.

బ్రాంచి
గవర్నమెంటు బిల్డింగు నం ౨౧ పురాన జైలుబజారు
సికింద్రాబాదు.

Run up!! Run up!!

GET YOUR LUCKY NUMBER SOON

H. S. L. C. 1937-38

AN EXHAUSTIVE GUIDE

For English Nonditailed and detailed.

Publishers:-
Venktrama & Co., 3993 Market street,
Secunderabad. Dn.

Don't loose your lucky number. Buy soon.!

1st prize 20 th cent. Chamber's Dictionary (Costing 6-0-0

2nd prize. P. Sankaranarayana's medium English-Telugu Dictionary Costing 3-8-0

3rd prize Captain fountainpen 14ct. gold nibfitted No. 108 costing 2-8-0

4th prize. oxford little dictionary costing 1-4-0

5th prize An exhaustive notes given free cositng 1-0-0

The lucky numbers will be published shortly Don't loose your numberpage. See carefully when you buy

Copies can be had from;-
Venktaram & Co.,
Market street,
Secunderabad.
or
From your head master or from any leading book sellers in Hyderabad and Secunderabad.

డాక్టర్ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తి శాస్త్రి
బెజవాడ.
వీరి ఔషధములును గ్రంథములును
ఆంధ్రదేశమునందు అతిప్రసిద్ధములు
కావలసినవారు పైవారికి వెంటనే వ్రాయవలెను.
పెద్దకేట్లాగు ఉచితము.

ది డెక్కన్ అస్యూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్, బెజవాడ

ఈకంపెనీకి యిపుడే ఐదు వ్యాపారసంవత్సరములు పూర్తియయినవి. ఇండియా గవర్నమెంటువారియొద్ద రూ 1,00,900 లు డిపాజిట్లువునవి. సుమారు ఒకటిన్నర లక్షల ఆస్తులుగలవు. కంపెనీయొక్క మొదటి వాల్యూయేషను జరుగుచున్నది. ఫలితములు త్వరలో ప్రకటింపబడును. కంపెనీ యింకనుచాల యభివృద్ధి గాంచుచు నందరి యందుబాటులో నుండునట్లు భీమా పద్ధతులను గల్గియున్నది.

"డెక్కన్" అస్యూరెన్సు కంపెనీలో ఒకపట్టాను పొందుట చాల లాభకరము

శీలంశెట్టి గోవర్ధనరావు,బి. ఏ., బెజవాడ
మేనేజింగ్ డైరెక్టరు

నండూరి వేంకట కృష్ణమాచార్యులు, బి. ఏ.,
ఆర్గనైజరు, హైద్రాబాదు స్టేటు.
1488, స్టేషన్ రోడ్డు, హైద్రాబాదు(దక్కన్).

గోలకొండపత్రిక

ఈశ్వరనామ సం॥ర శ్రావణశు॥ ౧౩

గురువారము

పాఠశాలల బోధన సమయమందు మార్పు

మేము ఇదివర కనేకమారులు ఎన్నియో ప్రజాహిత విషయములను సూచించియుంటిమి. ఆ సూచనలలో చాలవిషయములు మనరాష్ట్రమందు కాకున్నను ఇతర ప్రాంతములందైనను అమలులో నచ్చుచున్నందులకు సంతోషించు చున్నాము. మేము భవభూతివలె తృప్తిపడువారము. ఆయన సమకాలిక లాక్షణికవిత నిరసింపగా—

"యే నామ కేచిదిహ నః ప్రథయంత్యవజ్ఞాం జానంతి తే కిమపి, తాన్ ప్రతి నైష యత్నః॥ ఉత్పత్స్యతే స్తి మమకోపి సమానధర్మా। కాలో హ్యయం నిరవధిర్విపులా చ పృథ్వీ॥

"ఎవరైతే మమ్ము చులకనగా చూతురో వారును పెద్దమనుష్యులే. కాని మా పరిశ్రమను అర్థము చేసుకొనువారు పుట్టకపోవుదురా? పుట్టగలరు. ఎందుకనగా ప్రపంచము విశాలము, కాలమూ అనంతము." అన్నాడు. ఆ మహాను భావుడు భవభూతి.

మేము రెండు మూడుమారులు సర్కారీ ఉద్యోగుల జీతముల తగ్గింపు విషయమును గురించి వ్రాసియుంటిమి. నేడు ఆ తగ్గింపులకు బ్రిటిషిండియాలో కాంగ్రెసు మంత్రివర్గమువారివలన అమలు రాబోవుచున్నది.

మేము పల్లెటూళ్ళయందలి ప్రైమరీ పాఠశాలల బోధనసమయమును మార్చవలెనని సూచించియుంటిమి. తిరువాన్కూరులో దానికిపుడు కార్యరూప మేర్పడినది. ఏజాతివారు మన దేశమును జయించుట వచ్చిరో వారందరును తమతమ దేశనాగరికత, భాషలను మనపై—యిష్టముండనీ యుండకపోనీ, మనకు పరిపడనీ సరిపడకపోనీ— మోపుచువచ్చిరి. మొగలాయి పాదుషాలు మొగల్ పోషాకును, ఫార్సీ భాషను, ఖాజీల అదాలతులను, ఏర్పాటుచేసిరి. అదేవిధముగా ఇంగ్లీషువారు ఇండియాను వశపరచుకొని తమ నాగరికత మనపై మోపిరి. ఇంగ్లీషుభాషకు ప్రాధాన్యత మేర్పడెను. ఇంగ్లాండు దేశములోని దర్జాప్రకారమే ఉద్యోగుల జీతములు హెచ్చుగా నేర్పాటుచేసిరి. కాంగ్రెసువారు సెలవిచ్చినట్లు నిజముగా ఈ దరిద్ర దేశములో ౫౦౦ రూపాయల నెలజీతమే పరమావధిగా నుండదగినది. కాని ఇంగ్లీషువారికి వారి ఖర్చులనుబట్టి యీ ౫౦౦ రూపాయీలు ఎందుకును సరిపోక పోవచ్చును. మన దేశమునకు పూర్వపు పంచాయితీ పద్ధతులే ప్రాధాన్యముగా నుండవలసి యున్నను ఆంగ్లపద్ధతిపై న్యాయస్థానములు స్థాపింపబడినవి. కాని యింగ్లీషుభాషానూను సారీకులలోను, వజాయర్లలోను, ఈక్విటీలోను, చదువురాని దేశీయులు ఇరుకుకొని అర్థము చేసికొనలేక ద్రవ్యనష్టము పొందుటయేగాక పలుమారు న్యాయముకూడ వారికి లభించుట లేదు.

అది యట్లుండనిండు. గమనింపదగిన విషయమేమన, చలిదేశమగు ఇంగ్లాండులో పాఠశాలలు పదిగంటలనుండి ౪ గంటలవరకు పనిచేయుట సహజమే. అదిధనిక దేశముస్వతంత్ర రాజ్యము. ప్రజలకు విద్య ఉచితమేగాక నిర్బంధముగా గరుపించుచున్నది. ఇక మన ఈ దేశములో పరిస్థితులు అన్నియు తలక్రిందులే. ఇది దరిద్రదేశము." పరాధీనతలో చిక్కియున్నది. మనది ఉష్ణదేశమగుటచే ఇంగ్లాండునకు సరిపోయిన వేళలు మనకు సరిపోజాలవు. పూర్వకాలములో మనదేశమున చీకటితోనే మేలుకొలుపులతో బళ్ళు ప్రారంభమగుచుండెను. పైగా పల్లెలలో బీదవారున్ను, పనిపాటలవారున్ను, వ్యవసాయకులున్ను, ఎదుగుచున్న తమపిల్లలతో పొలాలలో పనులు చేయించుకొనుచుందురు. బీదవారికి విధాయకము లేదు కాన అది తప్పనిసరి. అందువలన పట్టణములలో కాకున్నను పల్లెలలో నైనను బళ్లలోని కాలము మార్చుట చాల అవసరమైయున్నది. మనదేశ ముష్ణదేశమగుటచేత బాలురకు ప్రాతఃకాలములో ౬ గంటలనుండి ౧౦ గంటలవరకును, సాయంకాలము ౪ నుండి ౬ వరకును లేక యించుమించు యిట్టిమార్పుతో పల్లెలలోనిబళ్ళు ఏర్పాటుచేయుట చాల అవసరము. తిరువాన్కూరుసంస్థానములో ఎన్నియో దివ్యమైన మార్పులు దినదినము జరుగుచున్నవి. శ్రీమంతు మహారాజులుంగారు నిజమైన ప్రజానురంజకులై యుండుట ఆసంస్థాన ప్రజల పుణ్యతపఃఫల మనవచ్చును. శ్రీ మహారాజులుంగారు హరిజనులకు దేవాలయప్రవేశము అనుగ్రహించిన వార్త ప్రపంచమందంతటను మారుమ్రోగిపోయినది. తిరువాన్కూరు దర్బారువారు ఏటేట విద్యకై ఆదాయములో నూటికి ౨౩౹ పాళ్ళు ద్రవ్యము వ్యయముచేయుచున్నటుల తెలిపియుంటిమి. ఇప్పుడు దర్బారువారు పాఠశాలలలోని వేళలలోమార్పుచేసి ప్రాతఃకాలమందే బళ్ళు నడుపుటకు ఆజ్ఞయిచ్చినందులకు ప్రశంసాపాత్రులైరి. మనరాష్ట్రము దర్బారువారును ఇట్టిమార్పుచేయు విషయములో ఆలోచన చేయుదురని కోరుచున్నాము.

బాల్యవివాహ నిషేధము.

హిందూ సంఘమునావరించియున్న దురాచారములలో బాల్యవివాహమునకు ముఖ్యస్థానముగలదు. మూఢాచారుల ప్రాపున యిది ముద్దుగా పెంపొందినది. గారాబముతో పెరిగిన దీని ఆటపాటలన్నియు సంఘమునకు హానికరముగా, నాశనకరములుగా నున్నను మన పూర్వాచారపరాయణ ప్రవీణులకు మాత్రము ముచ్చటగానుండుట దుఃఖకరము.

నేడు భారతీయులందు నిర్వీర్యత్వము, నిస్తేజత్వము, దౌర్బల్యము, పరికితనములేగాక వీరు అకాలమృత్యు దేవతకాహారవస్తువులుగా పరిణమించుటకీ యసద్ధాచారమొక ముఖ్యకారణ మనవచ్చును ఈ పెనుభూతము దేశమునందు విచ్చలవిడిగా విహరించుటచే నుయ్యాలలోనూగు పసికూనలు వితంతుత్వమునకు గురియగుచున్నారు. సంఘమునకు, దేశమునకు దీనివలన సంభవించుచున్న అనర్థము, దౌర్బల్యముగాంచి దీని నిర్మూలమునకు, దేశమునందు ప్రజలలో మూఢత్వము, అజ్ఞానముండునంతవరకివి ప్రజలవలన యంతము కాజాలవని, హరవిలాస్ శారదాగారు ప్రభుత్వసాయముతో శాసనరూప మేర్పరచిరి. పూర్వాచార సాంప్రదాయులు లోలోన సంతసించినను, నలుగురికి విశదపరచుటకై బ్రిటిషు ప్రాంతములందు శిక్షార్హమగుటంజేసి ఫ్రెంచి ప్రదేశము—పాండిచేరి, బందరు యందలి ఫ్రెంచుపేట మొదలగు పరిసరప్రాంతములు— నిజాంరాష్ట్రములను బాల్యవివాహములకు కార్యక్షేత్రములుగా నొనర్చిరి. వీరి దౌర్భాగ్యమువలన—అదిజాతి సంఘమునకు శ్రేయోదాయకము. ఫ్రెంచి ప్రభుత్వాధీనమందలి భారత ప్రాంతములందు సహితము నిషేధింపబడినది. ఇక వీరికి మిగిలిన దీ ప్రాంతమే.

ప్రజాహిత కార్యములందు తన్మయులు. దేశసేవాపారీణులు, ఆంధ్రమహాసభాధ్యక్షులగు శ్రీ కొండా వేంకటరంగారెడ్డిగారు దీనిని రూపుమాపుటకు మన శాసనసభయందు చిత్తుశాసనము ప్రవేశపెట్టబూనిన విషయము పాఠకులకు విదితము. ఇతర రాష్ట్రములందలి సోదరులు గడించుచున్న అభ్యుదయము చూచి ప్రజలు మేల్కొని యీదురాచారమును తొలగించుటకు స్వయముగా ప్రయత్నించవచ్చునని శ్రీ రెడ్డిగారు భావించియుండవచ్చును. ఈ స్థితిలో అట్లుజరుగుటసంభవము. అజ్ఞానదశయందల్లాడుచున్న వారేగాక ప్రాచీనాచార ప్రభావములవలన వ్యామోహితులగుచున్నవారు యీ యమూల్యకృషియందు ముందంజవేయుదురని యాశించుట కందరాని ఫలములకై నాశించుటయేయగును. కాబట్టి శ్రీ రెడ్డిగారు ప్రభుత్వమువారి సాయముతో దీనిని శిక్షార్హముగా పరిణమింపజేసిన దేశమునకు, సంఘమునకెంతయో యమూల్యసేవ సలిపినవారగుదురు. హిమాచలమునుండి కన్యాకుమారివరకు, బర్మానుండి కరాచీవరకు పూర్తిగానరికట్టబడుటవలన వీరి యాటలకు తావుస్థానము చిక్కనందున యనతికాలములోనే యంతమొందుట నిశ్చయము. దీనివలన మన రాష్ట్రమునకేగాదు యావద్భారతదేశమున కొకయపూర్వమగు మేలు చేసినవారగుదు రనుట నిక్కము.

దేవీ సాత్వికపూజలు

అమ్మవారి పేరున జంతువుల బలియిచ్చి, తామసిక దేవీపూజ జరిపినందువలన కొన్ని దినములలోపలనే అప్పులవాళ్లు పెట్టు ముప్పులకు లోనయి నానా బాధలుపడేవారు. ఈ సంవత్సరము సికింద్రాబాదు మానవ సేవాసమితి, ఇతర జీవరక్ష ధర్మప్రియుల పరిశ్రమకు సరియైన ఫలము కలిగినది.

ఈ సంవత్సరము మూగపశువులయెడ నిశ్చయమైన దయా భావముపుట్టి జంతుబలి కొరకు వేయబడు చందా పట్టికయందు సాహుకారులు చందా మానివేసిరి.

ఈ సంవత్సరము బీదలకు మేలనుకలిగినది. రాత్రింబగలు జీవరక్ష ప్రచారక మండలివారు నగరములోని వీధివీధికినిబోయి మేళతాళములతో కరతాళ పాటలు, భజనలు, ఉపన్యాసములు యిచ్చి, కరపత్రములు పంచుటకు ఫలము కలుగకుండునా? ఇదివరకు సాత్వికపూజచే జరిపించి వేలకొలది మూగపశువుల ప్రాణదానము చేసినవారి పట్టికలో యాక్రిందివారి నామములు చేర్చబడదగినవి.

(౧) చిన్న చెంచెలగూడ, ధర్మసేవాసమితియొక్క కృషివలన తా ౫ ఆగష్టు ౧౯౩౭ నాడు అమ్మవారికి సాత్వికపూజ నేత్రోత్సవముగా జరుపబడెను. దీనికి ప్రోత్సాహకర్తలు. (౧) భట్టుస్వామిగారు (౨) సమితి కార్యదర్శి శ్రీపతిగారు (3) చి॥స్వామిగారు (౪) గో. గోపయ్యగారు (౫) బి. మల్లయ్యగారు (౬) గో. సత్తెయ్యగారు (౭) వి. యాదగిరి రావుగారు తదితర్లు యీ సత్కార్యమును జేయించి మూగపశువుల శుభాశీర్వచనములు పొందుటయేగాక ఇతరులకు మార్గదర్శకులైరి.

ఆయుర్వేద ఔషధాలయ వార్షికోత్సవము

ఖిలావత్పురమందలి విరలాయుర్వే సౌషధాలయ వార్షికోత్సవము ది ౭-౧౧-౪౬ శుక్రవారము జరుగునట్లుగా యిదివరకు వ్రాసియుంటిమి. పోలీసువారి సభకు అనుజ్ఞనీయనందున తిరిగి (౧౭-౧౧-౪౬ఫ) శ్రావణశు॥౩ మంగళవారము జరుప నిశ్చయింపబడినటుల ఆహ్వానసంఘ కార్యదర్శి తెలుపుచున్నారు,

స్థానికవార్తలు

సెలవు

౩ సెప్టంబరు మంగళవారము రోజున మ. ఘ. వ. నిజాం ప్రభువుగారి జన్మదినమగుటచే యీరాష్ట్రమందలి బ్రిటిషుపాలనాప్రదేశములకు సెలవంగీకరించినటుల రెసిడెంటుగారు విశదపరచిరి.

అంజుమనె ఖాదిముల్ ముసల్మీన్

నవాబు మెహదీయార్జంగు బహద్దురు, నవాబు ఫఖుర్యార్జంగు బహద్దురుగారు పై సంస్థ సందర్శించి తమ సంతసము తెలిపిరి.

మోసకారుల నిర్బంధము

బెజవాడ ప్రాంతమువారు కొందరు యిత్తడి వస్తువులను బంగారముగా మోసగించి విక్రయించుచున్న వారిని జిల్లా ఖుఫియా పోలీసువారు నిర్బంధించిరి.

విషాద ప్రకటనము

పోలీసుశాఖలో రాయచూరునందు మొహతమిముగా నుండిన నారాయణరెడ్డిగారి మరణమునుగురించి శాఖాధ్యక్షులు తమ విషాదము తెలిపిరి.

ప్రయాణపు ఖర్చులు

నగర, జిల్లా పోలీసు సబ్ యిన్స్పెక్టరులకు ముందు ప్రయాణపుఖర్చు లొసగుటకు ప్రభుత్వాధ్యక్షు లంగీకరించిరి.

రు౨౦౦ ల అలవెన్సు

నిజామాబాదు అవ్వలు తాలూకాదారుగారికి ప్రతిమాసము రు౨౦౦ డ్యూటీ అలవెన్సుగా అంగీకరింప బడినది.

నవాబు బసాలత్ జం బహద్దురు

నవాబు బసాలతుజం బహద్దురు గారు సోమవారంరోజున చంచలగూడెం హైస్కూలును వీక్షించిరి విద్యాశాఖాధ్యక్షులు, నగరపు డివిజను యిన్స్పెక్టరు నవాబుగారిని స్వాగతమొసగిరి, నవాబుగారు హైస్కూలు నందలి ప్రతితరగతిని జూచి సమయానుసారముగా బాలురులను ప్రశ్నించి తమ సంతసము విశదపరచిరి.

మరణము

వైద్యమునందని భ్రమించి నల్లమందు తినిన ౧౬సం॥ల ప్రాయమువాడొకడు సోమవారం జనరల్ ఆస్పత్రిలో మరణించెను.

నైజాం ప్రభువు

మంగళవార ముదయము ౧౧గంటలకు ప్రభువుగారు "మీర్కి దాయిరా" యందలి మొదటి సర్ సాలార్జంగు గారి సమాధివద్దకేగి జియారతునంతరము తిరిగివెళ్లిరి.

సాలీడు భుజముపై "మహమ్మదు" శబ్దము

నూరకు ప్రాంతమందలి కర్ణూలునుండొకరిటుల వ్రాయుచున్నారు:-

మాగ్రామమందలి అంజుమనె యిస్లామియాబడి సమీపమందలి యొకమసీదు కాంపౌండులోని గదియందొక విచిత్రమగు సాలీడు గూడు కట్టుచున్నది. పురుగు మెడ నడుము వల్లగాగలదు. పచ్చని భుజముపై "మహమ్మదు" శబ్దము (ఏభాషయందో?) గలదు. వీపుపై యేమో వ్రాసియున్నది గాని చదువ వీలులేదు రోజు వందలకొలదిమందివచ్చి చూచుచున్నారు.

హరిజన వసతి గృహమునకు భూరి విరాళము

సామనగరము ఐదవ ఆంధ్రమహాసభ ఆహ్వానసంఘము పక్షమున హరిజనవసతి గృహమునకై రు౧౫౦-౦-౦ విరాళ మొసంగినందులకు గాను, ఆహ్వాన సంఘమువారికి, ముఖ్యముగా కార్యదర్శులగు శ్రీయుత బూర్గుల వెంకటేశ్వరరావుగారికి, అధ్యక్షులగు నారాయణ రెడ్డిగారికిని హరిజనవసతి గృహము పక్షమున హృదయ పూర్వకమైన కృతజ్ఞతను తెలుపుచు వసతి గృహాధ్యక్షులు వ్రాయుచున్నారు.

హైద్రాబాద ఆరోగ్యము

౭వఆగష్టుతో అంతమగు వారమందలి ఆరోగ్య వివరములు:-

ప్లేగు

నగరమునందు ప్లేగువలన యెవరు రోగపీడితులు కాలేదు.

పరిసర గ్రామమగు కంపూబాదనం దిద్దరు మరణించిరి.

మీరాలంమండీలో ౨యిండ్లయందు ప్లేగు పీడిత మూషకములు చిక్కినందున గృహము శుభ్రపరచబడినవి. ౨౨౨ మందికి టీకాలు వేయబడినవి.

కలరా

అంటువ్యాధి వైద్యాలయమునందు చేర్చిన యిద్దరిలో నొకరు మరణించిరి.

ఇతరములు

విషమజ్వర, మశూచిక బాధితు లెవరు వైద్యాలయమునందు చేర్చబడ లేదు.

గ్రంథ నిషేధము

"ధర్మశరము" "పాయిజనగలేకు," "పుష్పాంజలి" గ్రంథములు ప్రభుత్వమువారి వలన నిషేధింపబడినవి.

హైదరాబాదు అనువంశిక ఆయుర్వేద వైద్యసంఘము

దీని మాసిక సమావేశము ప్రతి పూర్ణిమనాడు జరుగు నియమమున్నను, ఈసారి రానున్న శనివారము పూర్ణిమనాడు రాఖీ పున్నమ యగుటచే జరుగదు. ౨౩ ఆగష్టువాటికి జరుగును. గతమాసిక సమావేశములో ఈసంగతి సభ్యులకు తెలుపనందున, ఇపుడు పత్రికాముఖమున ప్రకటించనైనది.

పత్రికా నిషేధము

(౧) ది కమ్యూనిస్టు ఇంటర్నేషనల్, (౨) ఇంటర్నేషనల్ ప్రెసు కరెస్పాండెన్సు, (3) ది లేబరుమంథిలి పత్రికలు రాష్ట్రమునందు నిషేధింపబడినవి.

ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభ

నాలుగవ ప్రజాపక్ష విద్యామహాసభ ౧౨,౧౩ షర్వర్ది ౧౩౪౬ఫ. గుల్బర్గాలో జరుగును.

న్యాయస్థానము

విరదు ౧౧-౧౧-౪౬.

ఉప్లా మత కల్లోలము

౪౬ రు పై అభియోగము

ఇటీవల ఉప్లా గ్రామమునందు జరిగిన దొమ్మియందు ౩గురు హిందువులు హత్య గావింపబడియుండిరి. ఆసందర్భములో నిరదు పోలీసు నిర్బంధించిన మహమ్మదు ఉస్మాన్ మొదలగు ౪౬ రు పై నిరదు మున్సఫీయందు అభియోగము పోలీసువారివలన పెట్టబడినది. రా మొహరు తేదిన యీ అభియోగము ఫజల్ హఖ్ ఖాన్ డిస్ట్రిక్టు మేజిస్ట్రేటు గారివద్ద విచారణకు దేబడెను. నేరారోపితులలో ౧౦ మం దింకవరకు చిక్కలేదు. మిగతవారిపై హత్య, దొమ్మి, దోపిడి నేరము లారోపింప బడినవి. నేరారోపితుల పక్షము నుండి ముర్తుజా అహమద ఖాన్సారి, మహమ్మదు అబ్దుల్ కదీర్. ఖయ్యూముల్ హఖ్, అబ్దుల్ లతీపుస్మాన్, ముల్లానుఅహమదు, సయ్యదు హైదరురజా ప్లీడరు వకీల్లు గలరు.

అభియోగము విచారింపురాగా ముర్తజా అహమద ఖాన్సారీగారి విచారణ సెషన్సు స్వాధీనము కావలయునని దరఖాస్తుపెట్ట మెజిస్ట్రేటుగారు దానిని అంగీకరించి మెడికల్ అధికారి వాఙ్మూలము గైకొనెను.

అనుభ్యాన్నమే అన్సారి గారు సెషన్సు (గుల్బర్గా) విచారణ విదరునందు జరుగవలసినదని ప్రార్థించిరి. సెషన్సు జడ్జిగా రంగీకరించి నేరారోపితులను విదరుజిల్లాలో విచారణగునంతవర కుంచబడుట కాజ్ఞ యొసగిరి.

దొంగనోట్ల అభియోగము

హైద్రాబాద, ౧౨-౧౧-౪౬:—

ఇదివరకే తేది తీర్పుకై నిర్ణయింపబడియుండెను. కాని ౧౮ మొహరు తేదికి మార్చబడినది,

పురపాలక సంఘపు ఎన్నికలు

ఓటరులారా మేల్కొనుడు!

పురపాలకసంఘపు ఎన్నికలు ఓటర్ల, లిస్టు తయారుకాని కారణముచే. మొహరునుండి ఆబాను నెలకు నెట్టబడినవి. ఇంకను తమకొత్త గ్రహించని ఓటర్లు మేలుకొనుటకు ఇంకొక నెల గడువుచిక్కినది.

పోయినఎన్నికల తరువాత వివిధ పురపాలక సంఘసభ్యులు, వారల నెన్నుకొని తమ ప్రాంతములందలి అవసరములను తీర్చుటకును, మొత్తముపై నగరజనుల పరిస్థితులు బాగుచేయుటకును ఏమేమి కార్యముల జేసినారో, వారలు చేసిన కార్యములవల్ల ఫలితమెంత చేకూరెనో వివిధహల్కాల ఓటర్లును చక్కగా ఆలోచించుకొనవలసిన సమయమిది. ఏలను, తిరిగి పూర్వసభ్యులు ఓట్లకై నగరప్రజలవద్దకి రానున్నారు. ఆసభ్యులుఏమియు ఎక్కువ చేయలేదని గాని, తాము అంతంతె ఎక్కువచేయగలమని గాని చెప్పికొంత్తవారలను పురపాలక సంఘ సభ్యత్వము పొందగోరి వోటర్లవద్దికి రానున్నారు. కాబట్టిఎవరిని తమతమ ప్రతినిధులనుగ బంపవలెనో ప్రతివార్డునందలి ఓటుహక్కుగలవారును సరిగా ఆలోచించి తెల్పుకొని సిద్ధముగా నుండవలసిన సమయము వచ్చినది.

ఎవరికో ఒకరికి ఓటుఇచ్చి ఉపేక్ష చేయుట పౌరులకు ధర్మముకాదు: నగరప్రజల పరిస్థితులను, పురపాలక సంఘాధికారములను లోబడియున్నంతవరకు, బాగుచేయుటకు శ్రద్ధ వహించనివారలను, సోమరులను, స్వార్థపరులను ఎన్నుకొని పురపాలనాధికారము అప్పగించిన యెడల, దానివలన కలుగు నష్టము నకు ఓటరులగు పౌరులే బాధ్యులు. ఓటుఅనునది మంచివిబ్బర వివేకముతో ఉపయోగించుటకై దయామయులగు ప్రభుత్వమువారిచే ప్రసాదింపబడిన హక్కుగాని, ఉపేక్షతో, ఎవరికినిన వారలకిమ్మనట్టిగాని, భ్రమమునకు అమ్ముకొనదగునట్టిగాని వస్తువుకాదు.

ఈసందర్భమున ఒకఉదాహరణముగ నాంపల్లి ప్రాంతమును గూర్చిచెప్పెదను. ఈ నాంపల్లి బజారుగోడ్చుమెకు రైలుస్టేషను సమీపమునమంత సర్కారిఇండ్లప్రాంతము లో కొన్ని వీధులందు రాత్రుల దీపముల ఏర్పాటులేమాత్రము జరుగలేదు. చీకటిరాత్రులందు ఆవీధులలో ప్రయాణము చేయువారలు వీధులలో పశువులనియుండు నక్కడక్కడ కాళ్లుతొక్కుటయు, అక్కడక్కడ "శాలా" అనిశబ్దముటయు ప్రయాణీకుడు భయముతో తెరక్కలాడుటయు తటస్థించుచుండిన, ఆశ్చర్యములేదు, ఈప్రాంతము కలుగిడ్డంగివారు గలదు. అక్కడ ప్రాగిన జనులు సమీపమునవే దీపాలు లేని వీధివద్ద లొల్లి పెట్టుచుందురు. ఈయిండ్లయందుండరలో గౌరవవంతులగు సర్కారుఉద్యోగులేగాక ఇతరులును నివసించుచున్నారు. ఇట్టి గౌరవవంతులకు ఇటువంటి వీధుల సమీపములందుండుటలో గలఅసౌకర్యములనుగూర్చి వారలెంతో అనుకొనుచున్నారు నగరమునపెద్ద కార్పొరేషనువచ్చి ఏండ్లుగడచినను ఈపరిస్థితి బాగుపడలేదు.

తర్వాత క్రొత్తనాంపల్లిలో, ఇపుడు క్రొత్తగా కట్టబడుచున్న సర్కారుఇండ్లకెదురుగా ఉత్తరము వెపుపోవు వీధిలో సర్కారిడాక్టర్లు, కాలేజీల ప్రొఫెసర్లు, మిలటరీ ఉద్యోగులు ఉన్నారు. ఆవీధికొనను యలెక్ట్రికు దీపముతప్ప మరెక్కడను వీధిలో ఒక్క దీపమైనను లేదు. దీనిని అక్కడినివాసులు కందుచున్నారు. కాని ఏమిలాభము? అధికారము వారల చేతులలోనుండ, ఎన్నికల సమయములలో సన్మతమైనవారల నాలోచించి ఎన్నుకొనువిషయములో శ్రద్ధచూప ఇపుడు విచారపడుటవలన, కాబట్టి ఈసారియైనను నాంపల్లిఓటర్లు ముందుగా ఈవిషయము ఆలోచించుకొని తగినవారినెన్నుకొనవలెను. అశ్రద్ధ చేయరాదు.

ఇతరహల్కాలలో వోటర్లుకూడ ఇట్లే ఆలోచించుకొని తమలాభమును, నగరక్షేమమును కాపాడుట ధర్మము. ఇట్లు

ఒక నాంపల్లినివాసి

"మోతీమహల్ దురంతము"

హైద్రాబాద; ౧౨-౧౧-౪౬:—

ఈఅభియోగము నేడు రాయిరాజ్మోహన్ లాలు స్పెషల్ మేజస్ట్రేటుగారివద్ద విచారణకు రాగా పోలీసు సాక్షులగు అబ్దుల్ రవూఫ్, మహమ్మదు బేగు సాక్ష్యములు గైకొనబడినవి. ఇష్టఖారున్నిసాబేగం, బోమారాబేగం, మాతీబాయి నాయకుగారి వాఙ్మూలములు కమీషన్ద్వారా తీసుకొనుటకు ౧౮ మొహరుతేది నిర్ణయింపబడినది. 30 మొహరురోజున యస్. టి. హాలిన్స్ గారి సాక్ష్యము గైకొనబడును.

"నేరస్థులందరు యజ్ఞనారాయణశర్మ స్వయముగా న్యాయస్థానమునకు వచ్చిరి. ఇతరకార్యములవలన వ్యవధి చిక్కకుండుటచేత కజవీజా పూర్తికాలేదు. ౧౫ మొహరుకు మార్చుచు నేరస్థులు పూర్వము మాదిరి జమానతుపైనుండుటకు, ఆరోజు న్యాయస్థానమునకు స్వయముగా రావలసినది. ఇంతలో యజ్ఞనారాయణ న్యాయస్థానమున కరుదెంచుటవలన యితర నేరస్థుల విషయమునకల నియమ లేకని కర్తవ్యయింప వలయునని న్యాయమూర్తులు తెలిపిరి.

శ్రావణ పూర్ణిమ

సురవరము ప్రతాపరెడ్డిగారు

"రాకీపున్నమి"యనిని పండుగ వ్యవహరింప బడును. దీనినే సంస్కృతములో రక్షికా పూర్ణిమయనియు నందురు. రక్షయనగా సంరక్షణ. ఈ రక్షికాపూర్ణిమయే వికృత రూపమున రాకీపున్నమయైనది. ఈపండుగనాడు బంధువులును స్నేహితులును నొకరికొకరు ముంజేతిపై పట్టు దారముతైన వెండివిగాని బంగారువిగాని నింకను వెలగలరత్న మాణిక్యములతో జేరినకంకణముల నైనకట్టుదురు. దీనినే రక్షాబంధముఅనియందురు. ఈ పండుగ ప్రతి సంవత్సరము శ్రావణ పూర్ణిమనాడు జరుగును. ఈపండుగనాడు యజ్ఞోపవీతధారులగు ద్విజులు క్రొత్త జందెములను ధరింతురు. కావున నీ పండుగ బ్రాహ్మణాదులలో శ్రావిముఖ్యముగన్నది. శూద్రాదులచేనీపండుగ నాచరింపబడదు. రక్షాబంధన విధానము ఆంధ్ర దేశమందు విశేష ప్రచారమందులేదు. ఇదివిశేషముగా నుత్తర హిందూస్థానమందు జరుపబడుచున్నది. కొంకణదేశములో నీ దినమునాడు సముద్రమునకు జనులందఱుతీగ టెంకాయలతో సముద్రమును బూజింతురు. కావున నా దేశమున నీ పండుగను "నారలీ పూర్ణిమ"యని యందురు. ఈ పండుగవిషయమై భవిష్యత్పురాణ మందిట్లున్నది. పూర్వము రాక్షసులు దేవతలచే నోడింపబడిరి. అప్పుడు బలిమున్నగు రాక్షసులు తమగురువగు శుక్రునితో తమ విషాదమును దెలుపుకొనగా నాతడు దేవతలు రక్షాబంధనముచే నజేయులైరనియు నట్టి రక్షాబంధమునే రాక్షసులకుగూడ నేర్పాటుచేయుదుమనియు చెప్పి వారలకుందునమూన్పెనట. అప్పుడు ధర్మరాజు శ్రీకృష్ణునితో నిట్లనెను. ఈ రక్షాబంధ మెట్టిది! ఎట్లు ఎప్పుడుచేయవలెను! శ్రీకృష్ణుడిట్లుచెప్పెను:—

శ్రావణ పౌర్ణిమనాడు బ్రాహ్మణాదిచాతుర్వర్ణ్యములవారు స్నానముచేసి దేవపితరులను పూజింపవలెను. తర్వాత ఉపాకర్మాదికమును జేయవలెను. మధ్యాహ్న కాలమందు రక్షను సిద్ధముచేయవలెను. గృహమధ్యమందు నలికి పీటను వేయవలెను. అప్పటయుజమాని బ్రాహ్మణపరివృతుడై కూర్చొని వారిచే రక్షను గట్టించుకొనవలెను. ఈ ప్రకారముగ నొకరి కొకరు నాలుగు వర్ణములవారు రక్షికాబంధమును గట్టుకొనవలెను. ఇట్లు చేసిన నొకసంవత్సరకాలమువఱకు వారుసుఖముగా నుందురని యాక్రిందిశ్లోకము తెలుపుచున్నది.

శ్లో॥ అనేనవిధినాయస్తు రక్షికాబంధమాచరేత్ ।
ససర్వదోషరహితః సుఖీ సంవత్సరం భవేత్ ।

పండితభవానీ ప్రసాదుగారు శ్రీశ్రావణపూర్ణిమను గుఱించి తన "ఆర్యపర్వపద్ధతి" యను గ్రంథమందుత్తమ పరిశోధనాఫలితము లగు విషయముల వ్రాసియున్నారు. వానిని క్రిందనుదహరించుచున్నాను. ఈ పండుగను గుఱించి పారస్కరగృహ్య సూత్రమందిట్లున్నది.

"అథాతో అధ్యాయోపాకర్మ । ఓషధీనాం ప్రాదుర్భావే శ్రవణేన శ్రావణ్యాం పౌర్ణమాస్యాం శ్రావణస్యపంచమ్యాంహస్తేనవా ॥

భావము:—ఈ యుపాకర్మను శ్రావణ పంచమి నాడుగాని పున్నమనాడుగాని చేయవలయును.

మనుస్మృతిలోనిట్లున్నది:—

శ్లో॥ శ్రావణ్యాం ప్రౌష్ఠపద్యాం వాప్యుపాకృత్య యథావిధి ।
యుక్తశ్ఛందాంస్యధీయీత మాసాన్ విప్రోర్ధపంచమాన్ ॥
పుష్యేతు ఛందసాంకుర్యాత్ బహిరుత్సర్జనంద్విజః ।
మాఘశుక్లస్య వా ప్రాప్తే పూర్వాహ్ణే ప్రథమేహని ।

భావము:—

బ్రాహ్మణాదులు శ్రావణపూర్ణిమనాడు కాని భాద్రపదపూర్ణిమనాడుకాని యుపాకర్మచేసికొని నాటినుండి ౪½ నెలల పర్యంతము వేదాధ్యయనముచేయవలెను. తర్వాత పుష్యమందుగాని మాఘమందుగాని మైదునెలలు ౧౫ దినములైన వెంటనే యధ్యయనము చాలింపవచ్చును.

"పై ప్రమాణములవలన శ్రావణ పూర్ణిమనాడు నూతన యజ్ఞోప వీతధారణము చేసికొని బ్రాహ్మణాది ద్విజాతులు ౪,½ మాసముల వఱకు వేదాధ్యయనము చేయవలసినవిధియై యుండెను

కాని నిక్కాలమందాయాచారములన్నియు నడుగంటినవి. మధ్యవచ్చిన యప్రధానమగు రక్షాబంధము ప్రాముఖ్యత వహించినది.

ఈ రక్షాబంధనమునకు ప్రమాణము భవిష్యత్పురాణమందు దప్ప మరెందును లేదు. మఱియు నీ యాచారము మొగలాయి రాజులు ఢిల్లీలో సామ్రాజ్యమారంభించిన కాలములో మునల్మానుల క్రౌర్య నైచ్యముల నుండి స్త్రీలను రక్షించుటకై రాజపుత్రస్థానములో నీ యాచారము ప్రారంభమయ్యెను. రాజపుత్ర స్త్రీలు తాము మెచ్చుకొనిన వీరుని హస్తమందీనాడు రక్షికను గట్టుటచే యా స్త్రీపురుషులక్కచెల్లెండ్రు నన్నలైరి. అట్టి సోదరిని యావజ్జీవము రక్షించుభారమా కృతిక సోదరునిపై యుండెను.

చిత్తూరు మహారాణియగు కర్ణవతి తనకోటను గుజరాతు నవాబగు బహదూరుషా ముట్టడింపగా దనను రక్షింపుడని ఢిల్లీచక్రవర్తిగానుండిన హుమాయూనుపాదుషాకు రక్షాబంధన మంపి ప్రార్థించెను. ఆ ప్రార్థన మంగీకరించి బహదూరుషాను దఱిమివైచెను. నాటినుండి యీ యాచారము మన దేశమున బహు ప్రాంతముల ప్రబలెను.

కావ్యకంఠ
గణపతిశాస్త్రిగారి
శతాధిక రచనలు ✓

శ్రీ కావ్యకంఠగణపతిశాస్త్రిగారు పరమపదించి పంవత్సరము కావచ్చుచున్నది. వారి స్వగణపతి మునియని ప్రసిద్ధిగాంచిన ఈ మహాత్ముడు తన జీవితమంతయు భగవదనుగ్రహమును తన దేశమునకు తన సోదరజాతీయుల కొరకు సంపాదించుటకై తపశ్చర్య చేయుటయందే గడపెను. భగవద్దర్శనమును పొందుటకు అతడు తన శరీరమునకు, మనస్సునకును, ఆత్మకును పంచిసాధన యొసగెను. అతడు యోగసాధనచే అత్యద్భుతమైన ఆత్మవికాసశక్తి నిపొందిన మహాపురుషు బుద్ధులను సహితము దాపించి వదలిపెట్టెను. తన మేధాశక్తితోను యోగశక్తితోను ఆనేక దుర్జేయ సమస్యలముళ్లను విప్పరిచి, అరటిపండువలె ఒలిచిపెట్టెను. అనంతమైన అతనిపాండిత్యప్రతిభను అతనియందు సకలవిలేముజూచి, వర్ణనములను నిర్వికారభరిత నిర్ణ…వలె కేళించవలసినది. వ్యాకరణదర్శనమందు అతడు పర్వసర్వతంత్రుడై, ఉత్కృష్టమగు విహారించుచు క్రిందిదృశ్య ప్రపంచమునంతయు ఒక్క చూపువలె కనుగొన గలిగెను. నిజముగా అతనిని ఋగ్వేదఋషులలో చేర్పవచ్చును, అతడురచించి మనకు ఇచట వదలిపెట్టిపోయిన గ్రంథములను చూచి హిందూప్రపంచము గర్వించవచ్చును.

శాస్త్రములను గల విరోధమును పోగొట్టినది. "రాజయోగసూత్రము"ను గ్రంథమునుయగతని ఆత్మజిజ్ఞాసను వెలుగరచ్చును, యద్రహస్యతంబ సూత్రములలో ప్రపంచతత్త్వము తెలుపబడినది. ఉపనిషత్తులయందు గల వంది సూత్రములు పరిశిష్టమునందు ఒకగంటలో అతడు చెప్పిన లేక "ఘంటాశతకము" అనుదాని విశేషమయినది. మీమాంసలో ఆనేక దుర్వ్యాఖ్యానములను ఖండించుచు నతడు మీమాంసా దర్శనమునకు తనవ్యాఖ్యానమును తత్త్వవార్తిక సూత్రరూపమున రచించెను.

శ్రీమహర్షి రచించిన ఉపదేశసారమునకు అతడు చేసిన భాష్యమును, రమణమహర్షిస్తోత్రపరమైన రమణగీతయును రమణమహర్షి శిష్యులకు చాలపూజనీయములుగ నున్నవి.

మరియొకమునది శ్రీరమణమహర్షి తమిళులోవ్రాసిన "ఉల్లదు నార్పదు" అను గ్రంథమునకు సంస్కృతానువాదము. ఇది శ్రీరమణాశ్రమనువారిచే ప్రకటింపబడినది. దీనికి శ్రీమాన్ టి. వి. కపాలిశాస్త్రిగారు మంచివ్యాఖ్య వ్రాసియున్నారు. ఇది ఉత్తరహిందూ దేశీయులచే చాల ప్రశంసించబడుచున్నది.

శతాధికములు

ఆ గ్రంథము లనేకములు అప్రకటితములు, వాటినన్నిటిని పేర్కొనలేము. అతనిశిష్యమునకు సాధారణముగ పరిచితమునైనట్టివి. ఉమాసాహస్రి, ఇంద్రాణీసప్తశతి, చండీత్రిశతి, విశ్వమీమాంస పద్ధర్శన, రమణగీత అనునవి. అతడు వాదాత్మనాయ గ్రంథములు రచించెనని చాలకొద్దిమంది ఎఱుగుదురు. వాటిలో ఆనేకములు సంస్కృతములో వివిధవిషయములనుగూర్చి రచింపబడినవి.

ఈ గ్రంథములు నన్నిటిని స్తోత్రగీతములు సూత్రములు, వ్యాఖ్యానములు, కథలు, పరిశోధనలు అని ౫ వర్గములుగ విభజింప వచ్చును. గ్రంథములు సంస్కృతములో వ్రాయబడినవే గాక తెలుగులో వ్రాయబడినవియును గలవు. స్తోత్రములలో ఉమాసాహస్రి. ఇంద్రాణీసప్తశతి, చండీత్రిశతి, గీతమాలా అనునవి అద్భుతాంతికోరువారిచే విశేషముగా చదువబడినవి. అతడు ఋగ్వేదములో ఇంద్రుని పేర్ల నన్నిటిని ఒక్కచోట చేర్చి వాటిని గంగా శ్లోకములలో ఇంద్రసహస్రనామముగ నల్లెను. తన గురువగు శ్రీ రమణమహర్షిని స్తుతించుచు ౪౦ శ్లోకములను "రమణచత్వారింశత్" అనుపేర గ్రంథించెను. ఈగ్రంథములన్ను, గీతమాలయు ఇప్పుడు ముద్రితములై లభించుచున్నవి.

అతడురచించిన సూత్రములలో అన్నియు ఒకదానికంటె ఒకటి మించినవే. దాపనుతా విద్యనుగూర్చి అతడు రచించినసూత్రములు అన్నిటికంటె ప్రసిద్ధమైనవి. ఇందు ఆతని యోగజ్ఞానమునకు నిదర్శనములుగలవు. కాళీ, తారా, సుందరీ, భువనేశ్వరీ శబ్దములకు అతడు చేసిన నిర్వచనా ……………… క్రింద

కావ్యకంఠుడు ఋగ్వేదసూక్తములకు వ్యాఖ్యానమును వ్రాసినాడు. ఆ గ్రంథమునకొక పెద్దపీఠిక వ్రాయబడియున్నది: అందుహిందూ దేవతలనుగూర్చి ఎన్నియో ముఖ్యవిషయములు గలవు. రామాయణమునకును మహాభారతమునకును వేదము ఆధారమని నిరూపించుచు వారు వ్రాసియున్న పరిశోధనఫలితములు అమర్యకరములు.

కథ వ్రాయుటయందు అతనిశక్తి నిరుపమానము. కం౦ అధ్యాయములలో "పూర్ణ" అను సంస్కృతరచన మొదలుపెట్టి, గణపతి నూటిని మాత్రమే పూర్తి చేయగలిగెను. ఈ రచనలో కొంతభాగము తెలుగుభాషలోనూడ నున్నది.

వారువ్రాసినది "అపర్ణ" అను మరియొక తెలుగుగ్రంథముగలదు.

"కావ్యకంఠుని "పంచజన మీమాంస సూత్రములు" హరిజనులను హిందూదేవాలయములలోనికి రానీయవచ్చునని నిరూపించుచున్నది. అదియును అప్రకటితమే. హరిజనసమస్య ప్రాముఖ్యత వహించియుండి, హరిజనులకు దేవాలయ ప్రవేశమునకై ఆందోళన జరుగుచున్న దినములలో దాని ప్రకటనవలన కావ్యకంఠుని ఆత్మకు శాంతిరూప తృప్తికలుగగలదు.

కావ్యకంఠుని రచనలు మాతృభాషము కొకరమై యున్నవి. అందలి విషయములన్ని నవీనశాస్త్ర పంశోధనాంశములకు అనుగుణములుగ నున్నవి.

ఖాదీ ప్రపంచవిప్లవము
నిజాంరాష్ట్రమునుండి పెక్కు ఉదాహరణములు
గాంధిమహాత్ముని ప్రశంస

"ఖాదీని చౌకధరకు అందరికిని దొరకునట్లు చేయుటకంటె ఖాదీ తయారుచేయు పనివారల స్థితిని క్రమక్రమముగ బాగుచేయుటయే ఖాదీయొక్క ముఖ్యోద్దేశముగ మారినప్పటినుండి ఖాదీప్రచారకుల కార్యప్రపంచమునందు గొప్ప పరివర్తనము కలిగినది. ఖాదీ తయారుకై యొడికలకిచ్చుకూలి రేట్లు హెచ్చించుటవలన జనులకు భారము కలిగియున్నను, ఎక్కువ ధరలచే దమ సంగతి ఖాదీప్రచారకులకు క్రొత్తవిధానము ప్రవేశపెట్టినప్పుడు తెలివిశ్వాసముకలిగించినది. ఖాదీప్రచారకులు పనివారల జీవితమును అన్నివిధముల బాగుచేయు విషయమై శ్రద్ధవహించుచున్నారు." అని ఉపోద్ఘాతముతో గాంధిమహాత్ముడు ౭ ఆగస్టు ౧౯౩౭ నాటి హరిజనపత్రికలో "హుకూమ్ రాష్ట్రీ ఖాదీపత్రిక" నుండి కొన్ని సంతోషకరములైన ఉదాహరణముల నుల్లేఖించినాడు. అందు నిజాంరాష్ట్రములోనివి సంఖ్యలలోనే గాక వరుసలోను అగ్రస్థానము వహించియున్నవి. అవి ఈక్రింద ఉల్లేఖింపబడుచున్నవి.

"(కరీంనగరము జిల్లా) కోమట్లలో ఖాదీప్రచారకులు అక్కడ తయారుచేయబడిన కొరిడమునే వాడుచు అక్కడ ఉత్పత్తియగు వారినుండి సైనుదారము తయారుచేయుటకు పని వాండ్రను పురిగొల్పుచున్నారు.

అనేకులు పనివారలకు తాము కూర్చున్నచోటనే ఉమ్మిచేయు దురభ్యాసముగలదు. అట్టి వారి నుండిక ఉమ్మివేసికొనుటకు చిన్న మట్టిపాత్రలు ఇయ్యబడినవి.

మట్టుపల్లిలో ఒక జమీందారుయొక్క పేనేజరుని తోగారి ఆడిపడుచుటకు ప్రోత్సహించినారు.

కామారెడ్డి (గుల్బర్గా జిల్లా) లో నేతపనివారలు ఋణము చేయకుండుటకై ప్రోత్సహించబడినారు. వారల పెండ్లిండ్లఖర్చులు ఎక్కువ ౫ తక్కువ రూ ౩౦ లకు తగ్గించబడినవి. పుట్టినవ ప్రమీలు తిరుగుతుండి ఉత్సవములలో విందులు మానబడినవి. విందులు మానుగు సమయము లందు త్రాగుడు మానబడినది. కర్మాంతరము లలో భోజనములకు పిలుచు ఆచారము వదలి వేయబడినది. స్త్రీలు ఖాదీచీరలకు (ఇందుకై సౌకర్యములు చేయబడుచున్నవి) వాడుటకు ప్రోత్సహించబడినారు. ఈవిధముగా పనివారల ఆదాయమందు కొంత మిగిలించుకొనుటకు వీలుండునట్లు చేయబడినది.

హాలిలో అప్పుచేయక స్వేనాటికి నాంపాల్లకు తక్కువకొని గట్టినయకలిగి ౧౦ వ వంతున కంటె తక్కువకొని నూలుచు నొకటి నొక పేట బడుకువారలకూలి చాలినంత హెచ్చించ బడినది.....................

ఈ క్రొత్తవేటుకలవ సవివారలకు రోజుకు ౮ గంటలు పనిచేసిన, ౬ అణాలకూలి గిట్టుచున్నది.

సింధ్రైవాహిలో పనివారలు మహాకారనం భూధికారముక్రింద ఒక స్టోరు నిర్వహించుటకు అంగీకరించినారు."

శాసన సభ్యుల జీతములు

ప్రతి సభ్యునికి రు ౭౫ లు

మద్రాసు ౧౭-౮-౩౭

మదరాసు శాసన సభయందలి ప్రతి సభ్యునికి నెలకు రు ౭౫లు నిర్ణయింప బడినటుల తెలియుచున్నది. శాసన సభ సమావేశ కాలమునందు, ఉపసంఘ సమావేశములందు, యుతివరకు సభ్యుల కివ్వబడుచుండిన అలవెన్సులు తీసివేసి, ప్రతి సభ్యునికి రు ౫ ల నిర్ణయింపబడినది. ప్రయాణపు ఖర్చులలో మార్పు చేయబడును. సభ్యులకు మూడవ తరగతి రైలుఖర్చులు రెండింతలివ్వబడును. రైల్వేయందు రెండవతరగతిలో ప్రయాణము చేయదలచిన సభ్యులకు జీతము లొసగబడవు.

రైళ్లు డీకొనుట

కలకత్తా ౧౭-౮-౩౭

సంతలీది స్టేషనుయందు నేడు రెండు ప్యాసింజరు బండ్లు డీకొనుటచే యిద్దరికి తీవ్రమైన గాయములు తగిలినవి. ఇరువది, ఇరువది గాయపడినటుల, వారిలోకొందరికి సియాల్దా ఆస్పత్రిలో పట్టీలు కట్టబడినటుల, వారికి యింటికి వెళ్లుట కనుమతి యొసగబడినటుల యిటీవలి వార్తలు దెలుపుచున్నవి.

ప్రభుత్వోద్యోగుల దుస్తులు

మదరాసు ౧౭-౮-౩౭

ప్రభుత్వోద్యోగులు డ్యూటీకాలమందు వారు విధముగు ప్రత్యేకపుదుస్తులు ధరించవలయు ననెడి నియమమొకటి జేర్చబడినటుల ప్రజలనుకొనుచున్న విషయమునందు సత్యము లేదనియు, సామాన్యముగ కొన్నిశాఖలందలి యుద్యోగులకు అనగా పోలీసుకు ప్రత్యేకపు దుస్తులుండుటకు నిర్ణయింపబడినదికాని యితరులకట్టి ప్రతిబంధకము లేదనియు, పండుగదినములను పురస్కరించి గౌరవమగు దుస్తులందేపలయునని ప్రభుత్వమువారు వివరించిరి.

నిజాంరాష్ట్రములో వ్యవసాయ ప్రచారము

మహమ్మద్ అబ్దుల్‌మజీదు

(వ్యవసాయశాఖ ఉపాధ్యక్షుడు)

ఏదేశమందు ప్రజలు ధనవంతులుగను, సుఖవంతులుగను నుందురో ఆదేశము మంచిస్థితిలో నున్నట్లు ఎంచెదరనునది అందరును అంగీకరించిన విషయమే. మ. ఘ. వ. నిజాంగారి రాష్ట్రము విశేషముగా వ్యవసాయముపై ఆధారపడియుండు దేశమనియు, ఇక్కడి జనులు ఎక్కువగా వ్యవసాయమునే నమ్ముకొని జీవించువారలనియు తేటతెల్లమైన విషయమే. కొబట్టి ప్రభుత్వమువారు వ్యవసాయశాఖను, స్పష్టముగా వ్యవసాయకుల క్షేమమునకై స్థాపించియున్నారు. ఉత్తమోత్తమమైనపంట సాధ్యమయినంత తక్కువఖర్చుతో ఎక్కువ పరిణామముతో ఫలించగల పైరులరకములను కనుగొనుటయే ఈ శాఖయొక్క ఉద్దేశ్యము. ఈఉద్దేశ్యమునే మనసులో నుంచుకొని, వేర్వేరు సర్కారిఫారములలో పరిశోధనలు చేయించబడుచున్నవి. ఈపరిశోధనల వివరములను, వాటి ఫలితముల వివరములను వ్యవసాయశాఖవారు ఈసంవత్సరములో ఎట్లు ఉత్తమములగు పైరుజాతులను, శ్రేష్ఠతరములైన ఎరువులను, నవీనములైనపనిముట్లను అయాప్రదేశములకు తగినవాటిని కనిపెట్టినది గ్రహించగలరు. కాని వ్యవసాయకులు మొత్తముమీద ఈఉత్తమములైనవాటిని అవలంబించి ఉపయోగించుకొననంతవరకు, ఈఫలితములు విజయవంతములుగ భావించబడజాలవు, కొబట్టి, తమఫారములలో పరిశోధనలను చేయుట వ్యవసాయశాఖవారి ధర్మమయినపుడు, ఆఫలితములను వ్యవసాయకునకు తెలియజేసి, అవి లాభకరములని వారలకు నచ్చజెప్పి, అవి దేశమందు సామాన్యముగా అందరిచే అవలంబించబడునటుల చేయుటకూడ వారల విధులలో చేరినదే. ఇది ప్రదర్శనము చేతను ప్రచారము చేతను (Demonstration and propaganda) నెరవేర్పబడుచున్నది.

మన వ్యవసాయకులు సాధారణముగా ప్రాచీన సాంప్రదాయములందు మెండి అభినివేశముగలవారు. వారు విద్యావిహీనులు. దానికితోడు దరిద్రులు. మరియువారు ఆచారపాశబద్ధులు, దైవమే అంతయునని విశ్వసించువారు, పట్టులు. కొబట్టి ఉత్తమఫలితములను వారలచే అవలంబింపజేయుట కష్టమయినపనియనిచెప్పవచ్చును. నోటితో బోధచేయుటవలన వారలకెంత మాత్రము నమ్మకముగలుగదు. వ్యవసాయశాఖ వారిచ్చు సలహాలను వారెంతో కష్టముమీద గాని అనుకరించరు. పలుమారులు వారు ప్రభుత్వశాఖల పనులను అనుమానించుచుందురు. వ్యవసాయశాఖవారు కష్టమయిన ఈపనిని ప్రచారముచే సాధించుచున్నారు. వ్యవసాయకుల సొంతభూములలో, వారల సావరించియుండు పరిస్థితులమధ్య, వారల కండ్లయెదుటనే నూతనముగ కనుగొన్న ఫలితములను నిదర్శనముగ ప్రదర్శించుట ఒక్కటియే అట్టి నూతనఫలితములు లాభకరములని వ్యవసాయకులకు నచ్చజెప్పగల మార్గమని అనుభవమువలన తెలిసినది. ఇందుచేతనే వ్యవసాయశాఖవారు రైతులకు తాముకనుగొనిన నూతనఫలితములను నచ్చచెప్పుటకు సాధారణముగా అనుసరించు ఉపదేశము (నోటితోబోధించుట), బలిమాలుట, వివరముగ తెలియజేయు అచ్చుకాగితములను పంచిపెట్టుటయను పద్ధతులనేగాక, అతని గ్రామములో నూతనఫలితములు లాభములని ప్రత్యక్షనిదర్శనముగ చూపించు పద్ధతిని ప్రధానముగ అవలంబించుచున్నారు.

౩. ఈప్రచారకార్యము వ్యవసాయశాఖయొక్క ఉపాధ్యాయుల అధికారముక్రింద జరుపబడును. ప్రతిఉపాధ్యాయుడును తన డివిజను (ప్రాంతము)నకు ప్రచారకార్యప్రణాళిక నొకదాని నేర్పరచుకొని, దాని ననుసరించి పనిచేయును. ప్రతిజిల్లాలోను ఇట్టిప్రచారము జరుపు ఉపాధ్యాయునికి తోడ్పడుటకై ఇద్దరు వ్యవసాయకారులు నియమింపబడుదురు. వారు వ్యవసాయ పట్టభద్రులేగాక, తామెవరిమధ్య పనిచేయవలసియుండునో వారల విశ్వాసమును సంపాదింపగలవారును కూడ అయియుందురు. తాలూకా ఒకటికి ఒక కామ్‌గార్ (భృత్యుడు) ఒసగబడును. అతనికి వ్యవసాయ సంబంధములగు పనులలో మంచి అనుభవముండును. అతడు వ్యవసాయాధికారి చెప్పిన ప్రకారము ప్రచారము సాగించును.

ఇక నేను, ప్రచారకార్యమును సాగించుపద్ధతులను, సంక్షేపముగ విశ్లేషించెదను. అపద్ధతులు క్రింద పేర్కొనబడుచున్నవి.

(క) నిరూపణప్రదేశములు,
(ఖ) ప్రభుత్వసహాయము పొందుపొలములు,
(గ) ప్రదర్శనములు,
(ఘ) నాటకము,
(జ) వ్యవసాయవిద్య,

(క) నిరూపణప్రదేశములు:—

ప్రచారమందు అన్నిపద్ధతులలోను “నిరూపణ ప్రదేశముల పద్ధతి” ఎక్కువ జయవంతమయినది. సాధారణముగా వ్యవసాయకుని సొంత భూమిలో అర్ధ ఎకరమునకంటె ఎక్కువ కాకుండ ప్రదేశము గ్రహించబడును. ప్రతి తాలూకాలో అయిదు గ్రామములు గ్రహించబడును. ప్రతి గ్రామములోను దేనిఫలితములు నిరూపించదలచుకొనబడినవో అట్టి ప్రతిదానికి రెండు రెండు ప్రదేశములు గ్రహించబడును. అట్టి ప్రదేశములందు జరుగవలసిన సేద్యపుపను లన్నియు వ్యవసాయకుని సొంత కష్టముతోను సొంతఖర్చుతోను నెరవేర్చబడును. వ్యవసాయ శాఖవారు ప్రవేశపెట్టదలచిన విశేషాంశములు ఆప్రదేశములపై నిరూపణ చేయబడును. ఉదాహరణార్థము, ఏపైరులోగాని శ్రేష్ఠతరజాతి తాను కనుగొని నిర్ణయించి అది లాభకరమైనదని నిరూపించ దలచినపుడు, దాని విత్తనములను వ్యవసాయకునికి క్రయము తీసికొనకుండ ఇచ్చి, ఆ నిరూపణ ప్రదేశములలో వ్యవసాయ శాఖోద్యోగుల సలహాప్రకారము, వారల పరిశీలనయందే చల్లింతురు. వచ్చిన పంట రైతుకే ఒసగబడును. ఎరువు, పనిముట్లు మున్నగు అంశములను కూడ నిరూపణపద్ధతి ఇదేవిధముగ నుండును. ఈపద్ధతివలన వ్యవసాయకుడు తాను ఎప్పటినుండియున్న ప్రదేశమందలి ఫలితము పోల్చి ఏదిమంచిదో ప్రత్యక్షముగ తెలిసికొనుటకు అవకాశము గలుగుచుండుటచే, ఈ పద్ధతియే అన్నిటికంటె అతనికి ఎక్కువ రుచించినది. నిరూపణప్రదేశములలో క్రొత్తగ ప్రవేశపెట్టబడిన అంశము ఎక్కువ ఫలదాయకమని అతనికి నమ్మకముకలిగినచో, అతడు ఆక్రొత్తదానిని ఆచరణకు గ్రహించగలడు. ఈ నిరూపణ ప్రదేశముయొక్క రైతు మాత్రమే కాదు ఆక్రొత్త వ్యవసాయపద్ధతిని, లేక మరేదో క్రొత్త సంస్కరణాంశమును గ్రహించి అవలంబించుచున్నది. అచుట్టుపట్టుల గ్రామములలోనుండు రైతులందరును ఆ ఫలితములను తాముకూడ స్వయముగా చూచియుండుటచే, నమ్మకముపొంది ఇతరుల ప్రేరణలేకయే తామే అనుసరింతురు.

(ఖ) ప్రభుత్వసహాయము పొందు పొలములు

వ్యవసాయ శాఖవారు చేయు ప్రచారమునకు ప్రభుత్వసహాయము పొందు పొలములుకూడ ఒకసాధనముగ ఉపకరించు చున్నవి. వ్యవసాయశాఖవారు ప్రతిజిల్లా లేక తాలూకా ప్రధాన కార్యస్థానమునకు సమీపమున రహదారి నానుకొని యుండు వ్యవసాయకుల భూములను, వాటి యజమానులు వాటి వ్యవసాయములో వ్యవసాయశాఖవారి సలహా ననుసరించుట కిష్టపడుచో, ప్రభుత్వసహాయము నిప్పించుటకు సిద్ధపడుదురు. ఈపొలములు వ్యవసాయకులవే. ఇట్లు భూనిర్ణయమైనపిమ్మట వ్యవసాయకునితో అతడు తనభూమిలో ౫౦ ఎకరములను ప్రత్యేకించియుంచి దానిని వ్యవసాయశాఖ వారి సలహాప్రకారము సేద్యము చేయుచుండుటకు సమ్మతించినట్లు ఒక ఒడంబడిక చేసికొనబడును. ఈ ౧౫ ఎకరములనుండి ౨౫ఎకరములను వేరుచేసి వాటిపై నిరూపణఏర్పాట్లుచేయుదురు. తక్కిన ౧౦ ఎకరములలోను పైరులు వేయబడును; ఇందు పండు పంటలనుండి విత్తనముతీసి ఇతర వ్యవసాయకుల కిచ్చెదరు. ఇట్లు ఒడంబడిక క్రిందనుండు భూమిలోని నిరూపణ ప్రదేశములలో సేద్యపుఖర్చు అన్నియు వ్యవసాయశాఖవారు భరించి, పండెడు పంటను రైతుకే ఇత్తురు. ఒడంబడిక ప్రకారము ఆభూమియజమాని అపంటనంతయు వ్యవసాయ శాఖవారికే అమ్మవలసియుండును. ఇందుకు ప్రతిఫలముగా, అతనిపొలములో వ్యవసాయ శాఖవారి సలహాప్రకారము సౌకర్యము లేర్పాటు చేసుకొని బాగుచేయుటకు కొంత ధనసహాయము చేయబడును. ఇందువలన అభూయజమాని శ్రేష్ఠ వ్యవసాయపద్ధతులకు అలవాటుపడుటయేగాక తానే ఒకక్షేత్రమును జయప్రదముగ నిర్వహించుటలో అనుభవము సంపాదించును. దీనివలన ఇంకొక ప్రయోజనము గలదు, అదేమి, వ్యవసాయకులు, మక్తేదారులు, జాగీర్దారులు ఆ రోడ్డున పోవునపుడు స్వయముగా అక్షేత్రములను చూచి, లాభకరములైన విషయములను గ్రహించి, తాముకూడ వాటిని ఆచరణలో పెట్టగలుగుదురు. మహబూబునగరము, నిజామాబాదు, వరంగల్లు, నల్లగొండ, నాందేడు, బీడు, ఔరంగాబాదు, బీదరుజిల్లాలలో ఇట్టి పొలము లున్నవి ఈపొలములు ఎంతో ప్రయోజనకారులని రుజువైనది.

మొగలుచక్రవర్తి కుమారుడు

మారువేషముతో అబిసీనియాయందు కాలము గడుపుట

మనిలాల్ ఎం. ఏ., ఎల్ ఎల్. బి బ్యారిస్టరు గారు ఆదన్ నుండి యిటుల వ్రాయుచున్నారు:—

ఈప్రాంతమునందు హాజీఅహమదు నాముతో (వీరు భారతదేశపు చివరచక్రవర్తియైన బహద్దరుషా జఫరుగారి కుమారులని సర్దారు బేగంగారివలన తెలుపబడినది) వ్యవహరింపబడుచున్నవారి సహాయార్థము నేనిదివరకే బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు, మ. ఘ. వ. నిజాం (హైదరాబాదు)గారికి వ్రాసియుంటిని. వీరి నిజమైన పేరు నాదిర్షా. వీరు ౧౮౫౭ సంవత్సరములో ౭సంవత్సరముల ప్రాయమువారై యీ ప్రాంతమునకు, యీతడు తన మాతామహుని పక్షమువారి సాయమున, ఢిల్లీయందలి తన సవతిసోదరులు వారి స్వాస్ప్రిదులను కోర్టుమార్షల్ విచారణవలన హత్యగావింపబడుటచే మృత్యువును తప్పించుకొనుటకై, పారిపోయి వచ్చెను. భూపాలునందు వీరు కొంతకాలము తలదాచుకొనియుండెను. కాని ఖుర్షీయా బేగము ప్రవేశించుటవలన తల్లికుమారుడు హైదరాబాదుకేగిరి. ఘ. వ. అఫ్జలుద్దౌలా గారు వీరిని వెంటనే మక్కాకు పర్వమనియు, పెన్షన్ యిచ్చెదనియు తెలిపిరి. సర్దారుచే ౫౦ మరణము వరకే పెన్షన్ యివ్వబడుచుండెను.

అబిసీనియాయందు వీరు రత్నముల వర్తకము చేయుచుండిరి. దానివలన లాభనష్టములు కలిగినవి, (బంగారపు) గనుల గుత్తా సౌకర్యములు వీరికి కలిగినవి, వీరు అబిసీనియా స్త్రీలను ౧౨౦ మారుల వివాహమాడిరి. వీరికి సుమారు ౪౦ మంది కుమారులుగలరు. పెద్దవారదరు అబిసీనియాలోగలరు. ప్రస్తుతము వీరివెంట ౭సం॥ల వీరి చిన్నకుమారుడుగలడు.

బట్టలపస

భా. రామమూర్తి

వస్త్రేణవపుషా వాచా
విద్యయా వినయేనచ
ఏతైః పంచ వకారైః వినా
నరో నాప్నోతి గౌరవం.

అన్నారు పెద్దలు. గౌరవం గావాలంటే మొట్టమొదట బట్టలు—డ్రెస్సు బాగా ఉండాలి. అందుకొరకే "స్త్రీ పసందులేకున్నా చీర పసందుగుండా" అంటారు యువకులు. ప్రపంచములో బట్టల పోషాకుచరిత్ర యీనాటిదా మరి ఎన్నో వేలవేల యేండ్ల క్రిందటినుండి యీవిషయం వస్తూవున్నది. అతి ప్రాచీనకాలంలో జనులు—అనగా మన ఆదిపురుషులు—ఆదిస్త్రీలు—బట్టలులేకుండా తిరిగేవారు. ఈ విషయాన్నే బైబిలులో "ఆదాము—అవ్వ" కథలో ముద్దుగా యిమిడించి వేసినారు.

ఈనాడు యింతమంది భావకవులు మన రాష్ట్రంలోకూడా తలెత్తుతున్నారుకదా. వారిలో ఒకరైన మన అవ్యతాతలైన ఆదాముఅవ్వల కథను పాడకపోయిరికదా! ఈ ఆదిమ పురుషులకథ బహురమ్యమైనది. పాపం తిక్కపెద్ద మనుష్యులు బరిబత్తల ఇచ్చావిహారం చేసినారు ఏమిన్నీ సిగ్గులేని ఖాండ్లెరుగరు ఏడన్ (నందనవనం) తోటలో చేతుల్లో చేతులు వేసుకొని తిరిగినారు.

తరువాత కాలం పోయింది. తర్వాత స్త్రీ పురుషులకు సిగ్గు పుట్టినది. ఆకులు, ఈకలు, తోళ్లు నడుముచుట్టూ కట్టుకోబట్టిరి.

ఇంకా కొంతకాలానికి ఉన్ని బట్టలు నేయ బట్టినారు. ఇట్లావుండగా హిందూస్థానములో హిందువులే మొట్టమొదట ప్రత్తిని కనిపెట్టినారు. పత్తి పండించి దానినుండి దారముతీసి వడికి నేసి విదేశాలకు ఆతెల్లని సన్నని బట్టలు యెగుమతి చేయగా ఆదేశాలవారు నోళ్లు తెరచి కొని ఆబట్టలచూచి యెంతఆశ్చర్యపడి అంతర్థనము ఇచ్చినారు. వారాబట్టలచూసి యిట్లా అను కొన్నారు.

"హిందువుల దేశంలో ఉన్న చెట్లు కాస్తవట. ఆచెట్లలో పెద్దపెద్ద పిందెలు పుట్టుతావట. ఆపిందెలలోనుండి చిన్నచిన్న తెల్లని మేకపిల్లలు పుట్టిపెరిగి ఊడిపడుతావట. ఆ మేకలఉన్నితో యీనూలుబట్టలు నేస్తారట!!"

నూలుబట్టలు ప్రపంచములో కనిపెట్టింది మొట్టమొదటివారు హిందువులని చెప్పితిని కదా! ఏదుర్భాగ్యకాలాన వారిది కనిపెట్టినారో యేమోగాని మూలకంగా వారు కానిసైపోయిరి. ఆబట్టల వ్యాపారానికని విదేశాలనుండి అరబ్బులు, పోర్చుగీసువారు, పరాసులు, ఇంగ్లీషువారు, పారసీకులు ఎందరెందరో విదేశీయులు యీదేశానికివచ్చి హిందువుల నానావిధాల బాధపెట్టి వారిని గులాములనుగా చేసికొనిరి. పైగా యీదేశములోనికి యేటేట విదేశాల నుండి ౫౦-౬౦ కోట్ల రూపాయిల విలువకల బట్టలను విదేశాలవారు—ముఖ్యంగా యింగ్లీషువారు—ఎగుమతిచేస్తూ దేశాన్ని దరిద్రంలో ముంచివేసినారు.

ఏనాడు నూలుబట్టల నాగరికత ప్రబలినో ఆనాడే చాకలిజాతి ఒకటి యేర్పడెను. పూర్వకాలంలో అందరు ఒత్తులుగా తిరిగేవారు. అది వ్యకాలంలో చాకలిజాతి పుట్టుపూర్వోత్తరాలే తెలియావుండెను. చాకలిజాతి యేర్పడిన తర్వాత వారివల్ల ప్రపంచానికి చాలానష్టం కలిగింది.

చాకలిజాతిచరిత్ర వ్రాయాలంటే అదొక పెద్ద గ్రంథమే అవుతుంది. నేనొకమారు చాకలి మకగలిచరిత్ర వ్రాస్తామా అని గొప్పగొప్ప గ్రంథాలు పరిశోధించి నోట్సు వ్రాసిపెట్టుకొని వుంటిని. కాని కొంతకాలానికి అభిప్రాయం మార్చుకొని ఉపసంహరించుకొంటిని. నాది కొంచెం ఉబ్బాకోష్ఠం అవడంచేత ఒకటను కొని ఒకటి చేస్తుంటానులెండి?

ఒక్కొక్క దేశములో ఒక్కొక్క తరహాగా వుంటారు చాకలివాండ్లు కాని మనదేశం చాకలివాండ్లదే ప్రపంచములో పైచెయ్యి అని చెప్పాలి. ఎందుకంటే ఏదేశములోనైనా (వక్క మనదేశంతప్పితే) బట్టలలో రాళ్లను బగులగొట్టేశక్తి సామర్థ్యాలుకల చాకళ్లను మీరు మాసినారా చెప్పండిమరి.

ఇంగ్లాండుదేశంలో దుడ్డుపోగడుచేత సన్లైటుసోపు—గిన్ లైటుసోపు బట్టలకు వాడుతారు. మనదేశములో దుడ్డు ముగ్గాని ఖర్చులేకుండా బట్టలను తెల్లగాచేసే ఉపాయం పూర్వకాలంలోనే అనగా నారద మహర్షి కాలంలోనే కనిపెట్టినారు. ఏమిటంటే ఒక పెద్దకాగులో నీళ్లుపోసి దానిలో కొంతచౌడు, కొంతపేడ, వేసికలిపి మురికిబట్టలు అందులోవేసి క్రింద నిప్పు అంటించి బాగా ఉడికించుతారు. ఇది నిజముకాదనుకొనే పట్టణవాసులు పల్లెలలోని చాకళ్లను విచారించితే తెలుస్తుంది.

నారదుడంటే జ్ఞాపకం వచ్చింది. అసలు నారదు డెవరనుకున్నారో, ఆయన చాకలిదానికి పుట్టినరహస్యం చాలా మందికి తెలియనే తెలియదు. చాకలికులంలో పుట్టినందువల్లనేమో ఆనారదునికి కొట్లాటలు పెట్టేదాంట్లో మంచి ప్రవీణత కలిగింది. ఇంత గొప్పవాడు తమకులంలో పుట్టినాగాని చాకలివాండ్లు ఆయనను తలచుకోనే తలచుకోరు.

చాకళ్లు బండలకువేసి బట్టలు రుద్దించి కొట్టడంచేత త్వరగానే బట్టలు చినిగిపోవడం మరల క్రొత్తవి తెచ్చుకోవడం, క్రొత్తవాటిని కూడా ఉడికించే అప్పుడు కొంతకాల్చడం లేకుంటే ఇస్త్రీచేసే అప్పుడు మాడ్చడం లేకపోతే ఒకరిబట్ట లొకరికి మార్పియియ్యడం. లేకపోతే ౧౬ మూరలచీరను ౧౫ మూరలుగా మార్చుకొని తేవడం ఇట్లాంటిఘోరాలు చాకళ్లు చాలా చేస్తూవుంటారు.

అయినాగాని చాకలివాండ్లకిచ్చిన మర్యాద మరేజాతికైనకూడా హిందువు లియ్యలేదన్న మాటే. ఎట్టంటే చదువుకొన్నోళ్లకంటే చాకలోండ్లే మేలని ఎన్నడో పూర్వకాలంలోనే నిర్ణయం చేసిపెట్టినారు. ఇంతేకాకుండా వారే నిజమైన దాతలట. తమకపోయిన బట్టలు అట్లే మాయంచేస్తూవుంటే లోకంలో సుర్జీలు జనులు నగ్నులు కావలసిందేకదా! అందుచేతనే పూర్వమొక పెద్దమనిషి ఒక వూరికిపోయి అవూరి పెద్దమనిషితో యిట్లా సంభాషించినాడట.

"కోదాతా!"
"రజకోద దాతి వసనాన్ ప్రాత గృహీత్వానిశి.
అయ్యో!" యీవూర్లో దాత యెవ్వడు" అంటే "చాకలోడే దాత! ఆతని పుణ్యమా అన్నట్లు పొద్దున్నే బట్టలు తీసుకొనిపోయి లెక్కచెప్పకుండా రాత్రికంతా మట్టచెప్పుతాడండీ స్వామి!" అన్నాడట అవూరి పెద్దమనిషి.

అయినా యీచాకలివాండ్లు పెట్టే ముప్పు తిప్పలకు భయపడిన త్రిమూర్తులగతి యెట్లయిందనగా.

"చాకివానితోడ జగడాలు పడలేక
"శివుడు తోలుగప్పె-హరి యని మదిలోని
"భైరవుండు చీర పార వైచె"

చాలామంది పెద్దపెద్ద వేదాంతులు, త్రిమూర్తులలో విష్ణువెందుకు పట్టు పీతాంబరం కట్టుతాడు, శంకరుడు ఏనుగు తోలెందుకు కట్టుకున్నాడు, భైరవుడు సిగ్గులేకరమాలేక దిస్సమొలతో ఎందుకు తిరుగులాడుతాడు అనే విషయాన్ని చర్చించి చర్చించి యెక్కడికీ నిర్ణయించ లేకపోయిరి. యిప్పుడర్థమైందా వారిలోని నిజమైనతత్వం.

చాకలివాండ్లు ఇంకా చాలా చాలా అన్యాయాలచేస్తారు. వారెప్పుడూ బట్టలు కొననే కొనరు. మంచి మంచి దొరలవి దొరసానులవి బట్టలు తమకంటికి నచ్చినవి కట్టుకొని తిరుగుతుంటారు. పైగా బీదవాండ్లకు పెండ్లి పేరంటాలకని కిరాయకు మంచిమంచి బట్టలిస్తారు. ఇంతేకాదు. పల్లెలలో పెద్దపెద్ద వాండ్ల యిండ్లలో శుభకార్యాలైతే ఊరేగింపులప్పుడు వారు నడుచుటకుగాను ఊరివారి చీరల బాటలలో పరుస్తారు. పాపము! ఎందరివో సుందరాంగుల కోమల శరీరాల నలంకరించే చీరలు పాటు వారి కాళ్ల చెప్పులక్రింద త్రొక్కబడుతూ వుండును!

బట్టలు కుట్టేవాండ్లకు ఒక్క చాకలివాండ్లతోనేకాదు అరస్థ. వారికంటే యెక్కువ నష్టము చేసి కొంపలు తీసేవాడు దర్జీవాడు. పూర్వకాలంలో మన దేశంలో దర్జీలకంతగా పనిలేకుండేది. కాని యింగ్లీషువారు వచ్చిన తర్వాత దర్జీలపంట బంగారుపంట అయినది. ఇదొక్క దానికే ఇంగ్లీషువారి విగ్రహాలనుచేసి దర్జీలు పూజించుకుంటే తప్పులేదంటాను.

మన దేశంవారు ఇంగ్లీషు వారివలెనే కోటు సూటువేస్తే గౌరవం దొరుకుతుందని సూట్లు వేయబట్టిరి. అసూట్లను కుట్టుటకై విపరీతమైన కూలీ యియ్యవలసి వస్తుంది. సికింద్రాబాదులో ఉండే యింగ్లీషు కంపెనిలో పోలీసుడ్రెస్సు ఒక్కసూటు కుట్టించుకుంటే ౩౦౦—౪౦౦ రూపాయిల కూలీమాత్రమే అవుతుందట. ఇక మామూలీ సూట్లకు ౧౫ నుండి ౨౦ రూపాయిల వరకు కూలి తీసుకునే దర్జీలు చాలామందివున్నారు. కూలితోమాత్రమే గ్రహచారంపోదు. బట్ట కొలతలలో కొంత కొట్టివేస్తారు. అసరు గిసరు పేరుచెప్పి కొంత కొట్టివేస్తారు. యిట్లా యెన్నివిధాలనో క్షారం కావలసివస్తుంటుంది.

ఇప్పుడిప్పుడు పాశ్చాత్య దేశాలల్లో మళ్లీ బుద్ధితెచ్చుకున్న కొందరు స్త్రీ పురుషులు నగ్న సంఘాలను స్థాపించి చాకలివాండ్ల నోట్లో దర్జీవాండ్లనోట్లో దుమ్ముకొట్టినారు. నగ్న సంఘములో చేరిన తర్వాత బట్టల గౌరవం తగ్గే దానికి మారుగా హెచ్చుతుందని నా అభిప్రాయం. ఇప్పుడు మన దేశములోవుండే భోగంవారంతా నగ్నంగా తిరిగితే వాళ్లలో నూటికి ౫౦ మంది గుట్టంతా బయటపడి వారి జీవనాధారమే ఆగిపోతుంది. మరియు మగవాళ్లలో లావైనవాళ్లు, పొట్టలుపడినవాళ్లు, వికారా కారములుగల అవయవాలు కలవాళ్లు వీరి గుట్టంతా బయటపడుతుంది బట్టలు తీసివేస్తే.

ఇంకో విషయం. మన దేశంలో బట్టలను బట్టే మతకలహాలు కలుగుతూ వుంటవి. ఆదేమి తమాషానో ప్రపంచములో యెక్కడలేని తమాషా మన హిందూస్థానంలో వుంది. యూరోపులో అమెరికాలో ఫలాని దేశమువాడు అని ఒక మనిషిని బట్టలుచూచి గుర్తించలేము. కాని మన హిందూస్థానంలో మన వేషాలే మతం పట్టించుతవి.

సాహెబుల కు ఎర్రరుమాలవంటి టోపి హిందువులకు ధోవతి చూస్తూనే చెప్పవచ్చును. విభూతి లింగాన్ని చూచి జంగమని, నామమును చూచి వైష్ణవులని, జందెము పింజకట్టుచూచి బ్రాహ్మణుడని, చంకలో సంచినిచూచి మంగలని యీ ప్రకారంగా యింతమించు అందరిని గుర్తించవచ్చును. అదేవిధంగా స్త్రీలలో బెంగాలీని, పార్సీని, గుజరాతీని, అరవస్త్రీని, మళయాళస్త్రీని, మార్గు స్త్రీని, కాశ్మీరీని, ఘూర్కాను, మరాటీలను, ఆంధ్రులను, ఎవరినైనాసరే చీరకట్టును చూచే గుర్తించవచ్చును.

అయితే యీ యిబ్బందులకంతా ఒకటే మందు ఏమనగా నగ్నత్వముఅని అంటినికదా. దీనినికనిపెట్టినది పాశ్చాత్యులేఅనిఅనుకోవడం తప్పు. ౨౫౦౦ ఏండ్ల క్రిందటనే మనదేశములో జైనులు మొట్టమొదట నగ్న సిద్ధాంతమును కనిపెట్టినందులకు వారి గొప్పతనాన్ని ఎంత పొగడినా చాలదు. బట్టవిడిచేసి తిరిగే పురుషుడు త్రిలోకీ విజయుడుఅని చెప్పవలసినదే. ఎందుకంటే

"లజ్జామేకాం పరిత్యజ్య
త్రిలోకీ విజయీభవేత్"

అన్నారు శాస్త్రజ్ఞులు. మగవానికథే యిట్లుంటే స్త్రీలనుగురించి యింక చెప్పేదేముంది కాని హిందువు లెంతమూర్ఖులో యేమోకాని జైన సిద్ధాంతాన్ని నాశనంచేసి అందరికీ బట్టలుకట్టించి తుదకు కర్మ పరిపాకంచేత తాము న్నూ బానిసలైపోయిరి.

వేమనయోగికూడ నగ్నతత్వాన్ని బోధించినవాడే. వారేమన్నారనగా.

"తల్లి గర్భమందు తాబుట్టి నప్పుడు
మొదలు బట్టలేదు తుదునిలేదు
నడుమ బట్టగట్ట నగుబాటు కాదకో
విశ్వదాభిరామ వినరవేమ."

ప్రపంచంలో పురుషుల్లోను స్త్రీలల్లోను తరహాలు తరహాలుగా వస్త్రాలంకారాలు చేసుకుంటారు. అందరికంటె మిక్కిలి మనవైనవారు నీగ్రోలు. ఆఫ్రికాలోని సిద్దీలు స్త్రీలుగాని పురుషులుగాని నిన్న మొన్నటివరకు నగ్నంగానే తిరిగేవారు. కాని పాశ్చాత్యులు దేశంలోకూడ మన దేశంలోవలె ప్రవేశించిన తర్వాత వారికి బట్టలుకట్టే నాగరికతను నేర్పబట్టినారు. మొట్టమొదట డేవిడ్ లివింగ్స్టన్ అనేవాడు ఆఫ్రికాకుపోగా అచ్చట సిద్దీలు అతని బట్టలు చూచి ఆశ్చర్యపడి బట్టలలోపలి శరీరం యెట్లుంటుందో అని బట్టలన్నీ విడిపించి పరీక్షచేసినారట! పాశ్చాత్యులెంత నాగరికత నేర్పినా యిప్పటికీ ఆదేశంలో నగ్నత్వం పూర్తిగా పోలేదు. ఆదిమనివాసులే దేశంలో వున్నారో—ఇండియాలో గోండులు, నీలగిరి అటవికులు—ఆస్ట్రేలియా అడవివారు, ఆఫ్రికా సిద్దీలు దక్షిణ అమెరికా రెడ్డిండియనులు,—మున్నగువారంతా బట్టలపై భ్రమలేనివారు. నాగరికత హెచ్చేకొలది బట్టలపైవ్యామోహం యెక్కువౌతుంటుంది.

హిందువులు ధోవతి, ముసల్మానులు లాగులు, పాశ్చాత్యులు సూట్లు, జపాను చీనావారు లుంగీలు. ఈ ప్రకారంగా నానా దేశాలలో నానావిధాలుగా బట్టలు కట్టుకుంటారు. ఇవన్నింటిలో యేది శ్రేష్ఠమని నిర్ణయించేదే కష్టము అయినా గువ్వలచెన్నడు అనే ఆంధ్రకవి పూర్వమిట్లు తన నిశ్చితాభిప్రాయమును ప్రకటించివుండెను.

"అంగీలు పచ్చడంబులు
సంగతిగాశాలుజోళ్లు సరిగంచులమేల్
రంగుల దుప్పటు లన్నియు
గొంగడి సరిపోలవన్న గువ్వలచెన్నా"

లకోటా ప్రశ్నలు

మీరాసీళ్ళకవరులోని అయిదుప్రశ్నలకు దేవీమహిమచే ఫలితములువ్రాసిమీరా సీళ్లకవరుసహా పంపుటకు రు 1-8-0.సంవత్సరఫలితం నెలలవారీ రు 1-12-0 భృగునాడీ ప్రకారం జాతకంవ్రాసి పంపుటకురుకె 8-0. శ్రీసరస్వతీజ్యోతిషాలయం

సేవాని సోమేశంశర్మ.
దేవాలయంవీధి, కాకినాడ

GOLKONDA PATRIKA is The best medium for all traders and dealers — Advertise at once.

The only Leading National Bi-weekly of the whole Andhra Desa

GOLKONDA PATRIKA

PUBLISHED ON EVERY MONDAY AND THURSDAY!

GOLKONDA PATRIKA is The only popular voice of 7,000,000 Andhras of THE NIZAM'S DOMINIONS

Volume 12 | HYDERABAD - DECCAN Thursday 19 August 1937 | Number 30

కాంగ్రెసు కార్యకారిణీ సంఘమువారి ఆలోచనలు

నదుల వఱదల భయము తొలగించుటకు ఉపాయములు

చెఱకు పంట రైతులను నష్టము నుండి రక్షించు విధానము

రాష్ట్రీ ప్రభుత్వములు కలిసి సంయుక్త ప్రవీణ సంఘముల నేర్పరచవలసిన అవసరము

రైతుబాధలకు సత్వరవిముక్తి

భావి కార్యక్రమ నిర్ణయము

మద్యపాన నిరోధము, తగ్గింపులు, విద్యాసంస్కారములు, శిస్తుమాఫీలు. గ్రామ పరిశ్రమాభివృద్ధి

౧౭ లక్షల లోటు

పూనా; ౧౩-౮-౩౭:—

౧౫౦౦౦ భారతీయుల నిరశన వ్రతము!

జంజిబారులవంగాల బోరాటపు ప్రారంభము

సరిహద్దు గాంధి

కాంగ్రెసురాజ్యము

బ్రిటిషుపత్రికల అభిప్రాయములు

—డెయిలీహెరాల్డు

* * * *

—రీనాల్డ్సు, లండను.

* * * *

—డెయిలీవర్కర్, లండన్.

మెత్తటిమాటలకు లొంగరు

మరణానంతరముకూడ డాక్టరు పని

స్త్రీలు ఖద్దరు ధరించెదరు

జపాను యుద్ధనౌకలు స్థలము మార్చుట

ఒక మహమ్మదీయ యువతి కథ

కాంగ్రెసు నిరసించినందులకు భర్తను త్యజించుట

రాజకీయ నిర్బంధితుల విడుదల

మంత్రులు రాజీనామా నివ్వవలయును

ప్రయాణ నౌకలు షాంఘై చేర వీలులేదు

Printed and Published by G. Ramakrishna Reddy at the Golkonda Power Press Hyderabad, Editor K. Balakrishna Reddy